

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Anmærkninger

til

Q. Horatius Flaccus's

trede og fjerde Brev i første Bog

af

Carl Wilh. Elberling,

A. M.

Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen i Slagelse lærde Skole
i September 1846.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Bianco Luno.

Anmærkninger

til

Q. Horatius Flaccus's

tredie og fjerde Brev i forste Bog

af

Carl Wilh. Elberling,

A. M.

Kjøbenhavn.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1846.

Tredie Brev i første Bog.

Tiberius Claudius Nero, en Søn af Tib. Claudius Nero og Livia Drusilla, var født den 16de Novbr. 712 =42 (SÜETON. Tiber. 5). Hans Fader, der var C. Julius Cæsars Svæster og i den Alexandrinske Krig (707=47) var sat over hans Flaade (Bell. Alex. 25; DIO CASS. XLII, 40), blev senere Pontifex og sendt til Gallien; i Aaret 713 =41 var han Prætor og deltog i dette og det følgende Aar under Consulen L. Antonius, Triumvirens Broder, i den saakaldte Perusinske Krig. Da de Dvriges af dette Partier havde overgivet sig, begav Nero sig først til Prænestæ, derpaa til Neapel, hvor han forgjæves søgte at lokke Slaverne til Oprør; derfra gik han til Sicilien til Sertus Pompeius. Men da han her ikke fandt den Modtagelse, han ønskede, gik han til Achaia til M. Antonius, og da der snart efter blev sluttet Fred imellem alle Partier, vendte han med M. Antonius tilbage til Rom, hvor han overlod sin Kone Livia, der allerede havde født ham den ovenfor nævnte Søn og var frugt- sommelig med den anden (Drusus Claudius Nero), til C. Cæsar Octavianus, som havde fattet Kjærlighed til hende. Selv døde han kort efter. (SÜETON. Tiber. 4. 6. 14;

efr. Octavian. 62; Claud. 1; VELL. PATERC. II, 75; 77; 79, 2; 94, 1; TACITI Annual. V, 1; DIO CASS. XLVIII, 15. 41).

Den unge Tiberius blev nu opdraget hos sin Stedfader og ledsagede i Aaret 725=29 dennes Vogn under den i Anledning af Slaget ved Actium holdte Triumf (SÜETON. Tiber. 6). Sit første Felttog gjorde han som Krigstribun i den Cantabriske Krig (ca. 729=25; SÜETON. Tiber. 9). — I Aaret 724=20 blev han af Augustus, som dengang opholdt sig paa Samos (STRAB. XVII p. 821), sendt til Armenien for at ordne Sagerne der. I dette Land havde under Romernes Krige med Partherne Artavasdes eller Artabazes, en Son af Tigranes, været Konge. Da M. Crassus i Aaret 701=53 foretog sit uhyfkelige Tog imod Partherne, understøttede Artavasdes først Romerne, men sluttede siden Fred med den Parthiske Konge Dromdes (PLUTARCH. Crass. 19. 21. 22. 33; DIO CASS. XL, 16). Da M. Antonius i Aaret 718=36 drog imod Partherne, stødte Artavasdes til ham med 6000 Nyttene og 7000 Mand Fodfolk (PLUTARCH. Anton. 37; efr. STRAB. XI p. 530); men paa Marschen forte han ham vild (STRAB. XI p. 524) og forlod ham siden i Medien (PLUT. Anton. 39. 50; DIO CASS. XLIX, 25. 31). Efterat Antonius derpaa havde maattet drage tilbage med usorrettet Sag, besluttede han at hevne sig; i Aaret 720=31 indfandt han sig igjen i Armenien og bragte Artavasdes ved Løfter og Trudsel til at indfinde sig i hans Veir, hvorpaa han lagde ham i Solvænker, bragte ham til Ægypten og lod ham derpaa i gyldne Lænker føre frem i den Triumf, som han til Ære for Cleopatra holdt i Alexandria (DIO CASS. XLIX, 39. 40; efr. L, 1. 27; PLUT. Anton. 50; LIVIUS Epit. 131; VELL. PATERC. II, 82, 3; TACITI Annual. II, 3; IOSEPH. Antiq. XV, 4, 3; Bell.

Iudaic. I, 18, 5; Orosius VI, 19 p. 436). Efter Slaget ved Actium led Cleopatra i Aaret 721 = 30 Artavasdes henrette og hans Hoved sende til Kongen af Medien, hvis Hjælp hun onskede at erholde (DIO CASS. LI, 5; STRAB. XI p. 532).

Da Artavasdes var bleven bortført af Antonius, blev hans æltste Son Artaxias eller Artares udvalgt til Konge i Armenien; han kæmpede med Romerne, men blev overvunden og flygtede til Partherne, ved hvis Hjælp han satte sig i Besiddelse af Armenien (DIO CASS. XLIX, 39. 40. 41). Da han var gjenindsat, dræbte han de Romere, som vare tilbage i Armenien, af hvilken Marsag Augustus ikke vilde sende ham hans Brødre tilbage, der opholdt sig i Rom, uagtet han forlangte dem (DIO CASS. LI, 16). Senere klagede Armenierne over Artaxias og forlangte hans Broder Tigranes, som var i Rom, til Konge; Tiberius blev nu sendt for at indføre denne; men inden hans Ankomst havde Armenierne dræbt Artaxias. Der var altsaa ikke Meget at gjøre for Tiberius, som dog roste sig af denne Handling som af en Seir (DIO CASS. LIV, 9; TACITI ANNAL. II, 3; JOSEPH. Antiq. XV, 4, 3; SUTTON. Tiber. 9; VELL. PATERC. II, 94, 4; MONUMENTUM ANCYRANUM Tab. II a dextra vers. 24 sqq., post Wolffi Sueton. p. 375; HORATIUS Epist. I, 12, 26 sq.; Od. II, 9, 20 sq.*).

Blandt de unge Menneſker, der ledsagede Tiberius paa dette Tog og paa en Maade udgjorde hans Høſtſat (studiosa cohors Ep. I, 3, 6), var Julius Florus, til hvem dette Brev og Ep. II, 2 ere ſkrevne. Egentligt vide vi ikke Andet om

*) De øvrige Begivenheder i Tiberius's Liv bore ikke herib; det maa her være nok at anføre, at han i Aaret 4 efter Chr. blev adøpteret af Augustus og 13 efter Chr. antaget til Medregent (DIO CASS. LV, 13; LVI, 28; SUTTON. Octav. 65; Tiber. 15. 21). 3 Aaret 14 overtog han ſelv Regjeringen.

ham, end hvad vi kunne slutte af dette Brev, at han gav sig af med Digtefunsten, Beltalenheden og Lovfyndigheden (20 sq.); hvor vidt han imidlertid har bragt det i disse Hæg, kunne vi ikke sige. Scholiasten Porphyrus siger om ham: *Hic Florus fuit satirarum scriptor, cuius sunt electae ex Ennio, Lucilio, Varrone.* Hvorledes disse Ord ere at forstaae, er uvisst; man mener, at han har gjort et Udrvalg af de ældre Romerske Satiriferes Digte og muligens omarbejdet dem efter sin Tids Smag. — Da han havde Navnet Julius uden at høre til den Juliske Familie, er det ikke urimeligt, at han har hørt til en Gallisk Familie, som af Julius Cæsar har erhvervet Romersk Borgerret (sef. TACITI Annal. III, 40). Det er derfor ikke usandsynligt, at han har været den af Quintilianus (Inst. X, 3, 13) omtalte Hærbroder til dennes Jævnaldrende Julius Secundus: *Is fuit Iulius Florus, in eloquentia Galliarum, quoniam ibi denum exercuit eam, princeps, alioqui inter paucos disertus et dignus illa propinquitate.* Naastsee er han ogsaa den af Seneca (Controv. IV, 25 p. 310 sq) omtalte Florus, en Discipel af Rhetoren M. Porcius Cato. Mindre rimelig er den Formodning, at han ogsaa skulde være den Julius Florus, som i Aaret 21 efter Chr. ophidsede Trevirerne til et Oprør imod Tiberius, men blev overvunden og dræbte sig selv (TACITI Annal. III, 40—42; VELL. PATERC. II, 129, 3). Skulde denne være den Samme, som den af Horatius omtalte, maatte han paa den Tid, Oprøret fandt Sted, være over 60 Aar gammel, i hvilken Alder Folk ikke pleie at fatte saa driftige Planer. Snarere kunde man gjette, at Oprøreren var en Søn af vor Digters Ven.

I Brevet selv synes iøvrigt ikke at burde søges Andet end Ytringen af et venstabeligt Sindelag hos en ældre Mand imod en yngre. Horatius har vel allerede i Rom inter-

eseret sig for Florus og hans videnskabelige Systemer; da Florus nu er borte fra Byen, har han ved dette Brev villet vise, at han ikke har glemt ham. Han spørger ham først, hvor Tiberius med sin Hær opholder sig; dernæst hvad de unge Lærde i hans Følge foretage sig, hvorved han navnlig erkjendiger sig om Titius og Celsus. Derpaa spørger han til Florus selv, hvis Andegaver han sætter stor Pris paa, og lover ham Held i hans Virksomhed, medens han formaner ham til at lægge sig alvorligt efter Philosophien. Han spørger endelig om hans Forhold til Munatius og ensker, at han for Alvor vil forsone sig med denne. Naar de komme hjem som Bemer, vil han offre Guderne et Takoffer.

1—5. Naar Digteren siger, at det interesserer ham at erfare*), hvor Tiberius og hans Følge opholde sig, er det rimeligt, at han ikke har vidst det. Man kunde rigtignok spørge, hvorledes han kunde vente, at dette Brev skulde naae hans Ben, naar han ikke vidste, hvorhen han skulde sende det. Men da de udsendte Feltherrer nødvendigviis maae have staaet i jevnlig Forbindelse med Regjeringens Hovedsæde i Rom, har Digteren vel kunnet stole paa, at hans Brev tilligemed andre kunde blive sendt til Tiberius's Hovedkvarter, uagtet han i det Dieblik, da han skrev det, ikke vidste, hvor dette var. — Naar Claudius (esr. I, 9, 1; 8, 2; II, 2, 1) her benævnes Augusti privignus, maa dette vel anses som en Hæders-titel. Brevet var maaskee ogsaa bestemt til at komme for hans Dine.

3. Thraca (esr. I, 16, 13) og Thrace (Od. II, 16, 5; III, 25, 11), *Θρακία*, *Θρακία*, ere de almindelige hos Dig-

*) *Laborare* med Infinitiv see Od. II, 3, 11 sq.; Satir. I, 1, 112; II, 3, 269 sq.; 8, 19; Ep. I, 20, 16; II, 2, 196; A. P. 25, 168, 192, 435.

terne forekommende Navne for det Land, der ellers kaldes Thracia (cfr. CIC. Rep. II, 4, 9). Gjennem dette Land løber Floden *Hebrus* ud i Ægæerhavet (cfr. Od. III, 25, 10). Naaget sin sydlige Veliggenhed var Thracien dog som et Bjergland temmelig foldt (XENOPH. Anab. VII, 4, 3 sq.), hvorvel Digterne i deres Beskrivelser maaffre have overdrevet denne Kulde (THEOCRIT. VII, 111 sq.; CALLIMACH. Hymn. in Dian. 114 sq.; VIRGIL. Bucol. X, 65 sq.; Georg. III, 349 sqq.; HORAT. Od. III, 26, 10; OVID. Amor. III, 7, 8). Navnligen er *Hebrus* meget fold (Epist. I, 16, 13*), og det er derfor ikke underligt at finde den tillagt med Vinterens Is (nivali compede vinctus, cfr. Od. IV, 11, 24), især naar vi kunne antage, at *Tiberius* om Foraaret har begyndt Marschen imod Armenien. Jovrigt erfares af SÆXTON. Tib. 14, at han har taget Weien gjennem Macedonien og altsaa derfra er kommet til Thracien.

4. *Freta*] Det her omtalte Stræde er Hellepontos imellem Europa og Asien. Laarnene ere formodentlig de, der laae hver paa sin Side af Strædet i Nærheden af Byerne *Sestos* og *Abidos* og omtales af *Strabon* (XIII p. 591): *Ἡ μὲν οὖν Ἀβύδος καὶ ἡ Σησιὸς διέχουσιν ἀλλήλων τριάκοντά που σταδίους ἐκ λιμένος εἰς λιμένα· τὸ δὲ ζεύγμα ἐστὶ μικρὸν ἀπὸ τῶν πόλεων παραλλάξαντι, ἐξ Ἀβύδου μὲν ὡς ἐπὶ τὴν Προποντίδα, ἐκ δὲ Σησιοῦ εἰς τοῦναντίον ὀνομάζεται δὲ πρὸς τῇ Σησιῶ τόπος Ἀποβάθρα, καὶ ὃν ἐξεύγνυτο ἡ σχεδία. Ἔστι δὲ ἡ Σησιὸς ἐνδοτέρω κατὰ τὴν Προποντίδα ὑπερδέξις τοῦ ῥοῦ τοῦ ἐξ αὐτῆς· διὸ*

*) Her til maa ogsaa henføres Od. I, 25, 19 sq.: *Aridas frondes hiemis sodali* || *Dedicet Hebro*, dersom Haandskrifternes Læsemaade *Hebro* kan forsvares imod de af *Wentley* og *Andre* gjorte Indbeninger; jeg foretrækker *Rutgersius's* og *Fleres Conjectur Euro*.

καὶ εὐπετέστερον ἐκ τῆς Σηστοῦ διαίρουσι παραλλαξάμενοι μικρὸν ἐπὶ τὸν τῆς Ἡροῦς πύργον (som maas have ligget Westen for Byen) κἀκεῖθεν ἀφιέντες τὰ πλοῖα συμπράττοντος τοῦ ἑοῦ πρὸς τὴν περαιώσιν· τοῖς δ' ἐξ Ἀβύδου περαιουμένοις παραλλακίον ἐστὶν εἰς τὰναντία (inob Dst) ὀκτώ που σταδίους ἐπὶ πύργον τινὰ κατ' ἀντικρὺ τῆς Σηστοῦ, ἔπειτα διαίρειν πλάγιον, καὶ μὴ τελέως ἔχουσιν ἐναντίον τὸν ἑοῦν. De nævnte Stæder ere berømt af Heros og Leandros's KjærlighedsHistorie, som omtales af vor Digter's Samtidige (OVID. Heroid. XVIII og XIX; Amor. II, 16, 31; Ars Am. II, 249; Trist. III, 10, 41; VIRG. Georg. III, 258 sqq.; v. s. v.). Taarnene ved disse Byer omtales begge i Musaios's Digt om Hero og Leandros B. 24. 32. 187 sqq. 227 sqq.; cfr. LUCAN. IX, 955. Horatius kjendte vel disse Steder af egen Anskuelse, da han maaskee har ledsaget M. Brutus, som for Slaget ved Philippi opholdt sig i disse Egne (APPIAN. Bell. Civ. IV, 82).

5. *Pingues Asiae campi*] Lille-Asiens Frugtbarhed (*pingues* cfr. Od. II, 1, 29; 12, 22; III, 4, 16; Epist. II, 2, 184) og Rigdom og den Jandsydelse, disse havde paa Romernes Moralitet, omtales oftere, f. Ex. CICER. Leg. Manil. 6, 14; SALLUST. Catilin. 11, 5 sq.; TACITI Agricol. 6; VALER. MAX. II, 6, 1; PLIN. H. Nat. XXXIII c. 11 s. 53 § 148; FLOR. III, 12, 7; JUSTIN. XXXVI, 4, 12; XXXVIII, 7, 6; cfr. HERODOT. I, 142. — HORAT. Satir. I, 7, 18: Bruto praectore tenente || *Ditem Asiam* Rupili et Persi par pugnat. — *Morantur* synes nærmest at henføres til *pingues campi*, der vel kunde løffe Tiberius og hans Følge til at opholde sig der længere, end det var aldeles nødvendigt, uden at man derfor behøver at antage, at Digteren har villet udtrykke Andet end det simple Spørgsmaal om, hvor langt de ere komne frem paa deres Marsch. CICER. Leg. Man. 11, 40: Eae res,

quae ceteros remorari solent, non retardarunt (Pompeium). Cfr. HORAT. Od. I, 12, 9; III, 5, 52; 11, 14; 27, 50; Epod. 9, 21; Satir. I, 1, 11; II, 1, 27; Epist. I, 1, 21; 7, 83; 11, 6; II, 1, 4; 2, 19; A. P. 223. 321.

6—8. Digteren ønsker Oplysning om, hvad de unge Videnskabsmænd, der ledsage Tiberius paa hans Reise, foretage sig. — *Studiosa cohors*] Allerede i Republikens Tid finde vi, at fornemme Romere paa deres Reiser i Provindserne havde, foruden Skrivere, Herolde, Spaamænd og andre Medhjælpere i deres Kaldspligters Udførelse, undertiden ogsaa Videnskabsmænd med i deres Følge. Saaledes førte Consulen M. Fulvius Nobilior (a. u. 565 = 189) Digteren Ennius med sig paa sit Tog til Aetolien (CICER. Tuscul. I, 2, 3); den yngre Scipio Africanus havde Historiskriveren Polybios og Philosophen Panaetios med sig (APPIAN. Hist. Rom. VIII, 132; Cic. Academ. II, 2, 5; Rep. I, 21, 34). At denne Skik blev almindeligere, efterhaanden som Romerne lærte at kjende de Græske Videnskaber eller i alt Fald affecterede Interesje for dem, var en naturlig Følge af Tingenes Gang; i det andet Aarhundrede efter Chr. omtales saaledes som hørende til en rig Romers Huuspersonale Philosopher, Grammatikere, Rhetorer, Musikere (LUCIAN. de Merced. cond. c. 4 cfr. 32. 36). — Et saadant Følge af Bener, Bekjendte, Videnskabsmænd o. s. v., som ledsagede en Romersk Embedsmænd i Provindserne, kaldes hans *cohors* eller *cohors praetoria* (CICER. Verr. I, 14, 36; II, 4, 12; 27, 66; III, 47, 111; Attic. VII, 2, 3; 3, 8; Q. Fratr. I, 1 c. 4 § 12; CATULL. 10, 10; TIBULL. I, 3, 2; HORAT. Satir. I, 7, 23; TACITI Annal. I, 29; VI, 9; SENEC. de Clem. I, 10; SUTTON. Nero 5) ogsaa *comites et amici* (TACITI Annal. III, 13 coll. 10). Da Tiberius med Hlid lagde sig efter forskjellige Videnskaber (SUTTON. Tiber. 70), er det ikke forunderligt, at

der i hans Selskab findes en cohors af Videnskabsdyrkere (HORAT. Ep 1, 8, 14; cfr. I, 9, 13, hvor den kaldes *graecæ*). Jovrigt omtales hans Sparksomhed imod hans *comites peregrinationum expeditionumque* (SUETON. Tiber. 46) og hans Haardtbed imod hans *convictores Graeculi* (Ibid. 56). — *Studiosa*] i. e. litterata. Saaledes bruges dette Adjectiv oftere absolut, f. Ex. CICER. de opt. gener. orat. 5, 13: *Putavi mihi suscipiendum laborem, utilem studiosis, mihi quidem ipsi non necessarium.* Academ. II, 31, 98: *Homo et acutus et valde studiosus et diligens.* Hyppigere er denne Brug hos senere Forfattere (PLIN. Epist III, 5, 2. 19; IV, 13, 11; VI, 16, 9; 26, 1; QUINTIL. II, 10, 15; X, 3, 32), hos hvilke ogsaa Verbet *studere* bruges ganske paa samme Maade, som vi sige at studere. PLINII Epist. II, 13, 5: *Hunc ego, quum simul studeremus, arcte familiariterque dilexi.* Cfr. Ibid. II, 8, 1; III, 5, 8. 11; IV, 13, 3; V, 5, 5; VI, 16, 5. 7; VII, 9, 1. 16; QUINTIL. II, 2, 7; 7, 1; XI, 3, 7; XII, 11, 19. — Som Exempler paa Adjectiver, der ere brugte absolute, medens de sædvanligen forbindes med en Genitiv, anføres af vor Digter: *peritus* (Od. II, 20, 19; Ep. II, 2, 213), *avidus* (Od. I, 28, 18; III, 4, 58; Satir. I, 4, 126), *immunis* (Od. III, 23, 17; IV, 12, 23; Epist. I, 11, 33), *plenus* (Sat. II, 2, 43; Epist. I, 7, 31), *integer* (Od. II, 4, 22). — *Haec quoque curo*] = *scire laboro* i B3. 2. cfr. Od. I, 38, 6; II, 7, 25; 13, 39; 16, 26; III, 5, 30; 29, 26; IV, 5, 28; Carm. Sec. 71; Satir. I, 6, 37; II, 3, 19; Epist. I, 1, 11. 17; 4, 5; 12, 15; 16, 17; 17, 5. 58; 18, 60; II, 1, 51; 2, 182; A. P. 35. 98. 297. 460. 461.

7. *Scribere sumit*] Cfr. Od. I, 12, 1: *Quem virum aut heroa — sumis celebrare.* — *Scribere* som Od. I, 16, 1: *Scriberis Vario fortis et hostium* || Victor. Ibid. 13: *Quis*

Martem — digne scripserit? cfr. A. P. 71; Ep. I, 2, 1. —
 Man har god Grund til at antage, at vor Digter mere end
 een gang er bleven opfordret til at besynge den Romerske Stats
 nye Herster i et episk Digt; men enten har han virkelig følt,
 at hans Digterevene ikke var af den Natur, at han kunde haabe
 at udføre et saadant Værk til sin egen Tilfredshed, eller han
 har ikke havt Lyst til at behandle det opgivne Thema, og det
 er da gaaet ham som saamange Andre, at de ikke kunne udføre, hvad
 de ikke ville. Han undskylder sig med sin Mangel paa Evne
 og med den Betragtning, at Augustus ikke kan være tjent med at
 blive besungen i et ringe Digt (Od. I, 6, 10 sqq.; 19, 9 sqq.;
 II, 12, 9 sqq.; IV, 2, 27 sqq.; 15, 1 sqq.; Satir. II, 1, 10
 sqq.; Epist. II, 1, 250 sqq.). — Hvad han imidlertid mang-
 lede Mod eller Lyst til at paatage sig selv, vilde han gjerne see
 udført af en Anden (cfr. Od. II, 12, 9; IV, 2, 33 sqq.) og
 mener nu, at een af de tilkommende store Digtere, som hans
 Venstab eller Godmodighed lod ham see imellem de unge
 Mænd, der ledsagede Tiberius, passende kunde forsøge sine
 Kræfter paa dette Emne. Sin Opfordring dertil indklæder han
 i et Spørgsmaals Form.

8. *Longum diffundit in aevum*] i. e. memoriae tradit.
 SCHOL. CRUQ. Cfr. A. P. 346: Longum noto scriptori pro-
 rogat aevum. Od. IV, 14, 1: Quae cura patrum — tuas,
 || Auguste, virtutes in aevum || Per titulos memoresque
 fastos || Aeternet. III, 11, 35: In omne virgo || Nobilis
 aevum. — *Paces* (cfr. Ep. II, 1, 102; SALL. Jugurth. 31,
 20: Regna, provinciae, leges, iura, iudicia, *bella atque pa-
 ces*, postremo divina et humana omnia penes paucos erant.)
 kan oversættes Freds slutninger; men maa see fortales *bella
 et paces* her rigtigt ved res domi militiaeque gestas.

9 sqq. Digteren spørger nu særskilt til nogle af de unge
 Mennesker i Tiberius's Følge. — *Quid Titius cet.*] See

Madvig Gramm. § 395 Anm. 7 og § 417 d. Anm. 1. — *Titius*] Den saakalte SCHOL. CRUQ. beretter følgende: *Titius Septimius* lyrica carmina et tragoedias scripsit Augusti tempore; sed libri eius nulli exstant. Huius autem insigne monumentum est infra Ariciam. Af dette Sted have nogle Fortolkere villet udlæde, at den her omtalte unge Digter hed *Titius Septimius* og var den samme, som *Horatius* i Epist. I, 9 anbefaler til *Tiberius*, og til hvem Od. II, 6 er skreven. Herinod er imidlertid med Rette bemærket, at *Titius* og *Septimius* ere Slægtsnavne (nomina), saa at ingen Romer letteligen paa Augustus's Tid har kunnet have begge Navnene. Mere rimelig er en anden Formodning, at denne *Titius* har været en Søn af *M. Titius*, som først holdt med *Sextus Pompeius*, derpaa forlod denne og gif over til *M. Antonius*, paa hvis Befaling han bemægtigede sig *Sextus* i Phrygien og lod ham henrette i Aaret 719=35 (DIO CASS. XLVIII, 30; XLIX, 18; VELL. PATERC. II, 79, 5 sq.). Senere forlod han *Antonius* og gif over til *Octavianus* (PLUTARCH. Anton. 58; VELL. PATERC. II, 83, 2), hvorpaa han a. 723 = 31 blev Consul (vid. FAST. CONSUL. p. LVI ed. Baiter.). Hos *Tibullus* (I, 4, 73 sqq.) omtales en *Titius*, der maaskee kan henføre til denne Familie; men om det er Faderen eller Sønnen, tør jeg ikke afgjøre. — Om den af *Horatius* nævnte *Titius**) vide vi egentligt ikke Andet, end

*) Hvad den anførte Scholiast beretter, at han har haft et prægtigt Monument nedensfor Aricia, kan gjerne være sandt; i det Mindste høre slige Beretninger til dem, som der ikke kan tænkes nogen Grund til at opdigte; men iøvrigt blive vi ikke meget klogere ved det. — Da adskillige Conjecturer ere fremsatte om denne *Titius*, tør jeg vel ogsaa vove en, at hans Navn har været *Titius Rufus*, saa at han bliver den Samme, som omtales af *Dydimus* (Ex Ponto IV, 16, 28): Pindaricæ fidicen tu quoque, Rufe, lyrae. I det Mindste findes en *C. Titius L. F. Rufus* som praetor urbanus (a. 704 = 50), til hvem *Cicero* har skrevet Epist. ad Fam.

hvad vi kunne slutte af dette Sted selv, at han har været i Tiberius's Felge og givet sig af med den lyriske og tragiske Poesie. Derimod er det et ikke uvigtigt Spørgsmaal, om Det, Horatius har sagt om ham, skal antages at være sagt til hans Næse eller som Spot. De gamle Scholiaster have forklaret vor Digters Ord som Spot; saaledes siger Acro: Deridet Titium poetam, qui Pindarum Graecum, profundissimi sensus et eloquentiae, in Latinum sermonem conatus est transferre. Nam tragoedias et lyrica carmina scribere coepit temporibus Augusti, sed libri eius nullius momenti erant. Porphyrio er mindre vis i sin Sag: Titius poeta hic voluit Pindarum sermone Latino vertere. Deridet autem hunc Horatius, quod ausus sit sacrum opus contaminare. Potest tamen et vere laudari; nam Tiberii comes et doctissimus fuit et lyrica conscripsit. I Tillid til disse Udsagn, og fordi Horatius (Od. IV, 2, 1 sqq.) sammenligner Dem, der vil efterligne Pindaros, med en Ikaros, der let kan komme til at brække sin Hals, have flere nyere Fortolkere antaget, at Hor. her med megen Fiinhed og Bittighed spotter den uhyffelige Titius, fordi han vilde flyve for høit. Herimod har især Jacobs (Bermischte Schrift. V S. 343 sqq.) med Rette bemærket, at der i Digterens Ord aldeles Intet er, som tvinger os til at forklare dem som Spot, og at vi Ingre overhovedet ikke ere berettigede til at tænke ondt om os aldeles ubekjendte Mennesker, naar vi ikke vide noget Dunt om dem.

Romana venturus in ora] Disse Ord udsige ikke Andet end Hor.'s Forventning af, at Titius engang som Digter vil blive berømt hos sine Landsmænd. Om en hæderlig Om-

XIII, 58. Denne Mand kunde være Fader til vor Titius. En anden Titius Rufus maatte under C. Caligulas Regjering tage Livet af sig selv (DIO CASS. LIX, 18).

tale bruges samme Talemaade hos Propertius IV (III), 1, 23: *Omnia post obitum fingit maiora vetustas; || Maius ab exsequiis nomen in ora venit.* IV (III), 9, 31: *Crede mihi, magnos aequabunt ista Camillos || Iudicia, et venies tu quoque in ora virum.* Det Samme gjælder om flere lignende Udtryk, hvis sælles Kilde vel maa søges i Ennius's bekyndte Gravskrift (CICERO, Tusc. I, 15, 34): *Volito vivus per ora virum.* At beslygtede Talemaader ogsaa bruges om en dadelende Dmtale (s. Ex. Iliad. II, 250: *Τῶν οὐκ ἄν βασιλῆας ἀνὰ στόμ' ἔχων ἀγορεύοις || καὶ σῆν ὀνειδεά τε προφέροις νόστον τε γυλάσσοις!* HEROD. VI, 136: *Ἀθηναῖοι δὲ ἐκ Πάρον Μιλιάδεα ἀπονοστήσαντα ἔσχον ἐν στόματι*), ligger i deres Natur, men kan Intet bevise for et enkelt Steds Betydning, naar ikke Omgivelserne godtgjøre, paa hvilken Maade Forfatteren vil have den almindelige Dmtale forstaaet. — Et andet Spørgsmaal er det, hvorvidt vor Digters Spaadom kan siges at være gaaet i Opfyldelse; i den Henseende maae vi tilstaae, at han ikke synes at have været nogen stor Prophet; i det Mindste er Titius's Berømmelse ligesaa lidet kommen til vor Tid som noget af de andre unge Menneskers, der i dette Brev siges at have givet sig af med Poesien. Om Hor. har ventet Mere af disse unge Digtere, hvis Skrifter dengang maaffee ikke engang vare udgivne, end de siden præsterede, eller om hans personlige Venstab for dem har gjort ham blind for deres Feil, kunne vi nu ikke afgjøre. Vi see kun, at Tiden har frembragt mangfoldige Digtere (Epist. II, 1, 117: *Scribimus indocti doctique poemata passim*), der alle ere fuldstændigt forglemte; endel Navne paa saadanne har Ovidius bevaret (Ex Ponto IV, 16); men det er ogsaa Alt. Cfr. MADVIG Opusc. I p. 15 sq. — Med Brugen af Participiet *venturus* kan sammenlignes Epist. II, 2, 38: *Grandia laturus meritorum praemia;* cfr. Satir. II, 1, 12; Epod.

1, 22. *Endvidere daturus* (Od. III, 6, 47; IV, 2, 3; Carm. Sec. 43; Satir. I, 8, 29), *interiturus* (Od. IV, 7, 10), *moriturus* (Od. I, 28, 6; II, 3, 4), *periturus* (Od. IV, 4, 16; Satir. I, 8, 33).

10. *Pindarici fontis cet.*] i. e. qui non dubitavit Pindarum proponere sibi imitandum. LAMBIN. Cfr. OVID. Amor. III, 9, 25: *Adiice Maeoniden, a quo, ceu fonte perenni, || Vatum Pieris ora rigantur aquis.* — Titius havde Mod til at efterligne den høieste af de gamle lyriske Digtere, Thebaneren Pindaros (522—442), idet han ikke, som muligviis mange Andre paa hans Tid, vilde lade sig noie med (*fastidire* cfr. Od. III, 1, 23; Epod. 5, 78; Satir. I, 2, 115; 3, 44; Epist. I, 14, 2; 17, 15; II, 1, 22) at gjentage, hvad mange Andre havde sunget. I Modsatning til Dem, der har Mod til at stige op til Kilden selv, hvilket ikke altid lader sig gjøre uden Vanskelighed, stiller Digteren Dem, der med mindre Møie hente deres Vand fra Søer og let tilgængelige Bække o: efterligne Efterligneres Efterlignere. (Andre mene, at ved *lacus et rivos apertos* forståes lavere Digterter; men disse synes ikke at kunne danne Modsatning til den høiere Lyrik betragtet som Kilde.) — Denne Kjæfthed hos Titius fortjente maaskee Paaskjønnelse; i det Mindste ligger der i Hor.'s Ord intet Dødelige. — Med *expalluit* sammenlign Od. III, 27, 26: *Scatentem || Beluis pontum mediasque fraudes || Palluit audax.* Od. II, 12, 7: *Unde periculum || Fulgens contremuit domus || Saturni veteris.* Od. I, 37, 22: *Nec muliebrites || Expavit ensem.* — Med *ausus* cfr. nedenfor B. 20: *Ipse quid audes?* Satir. II, 1, 10: *Aude || Caesaris invicti res dicere.* Satir. I, 6, 76: *Sed puerum est ausus Romam portare docendum.* Epist. I, 2, 40: *Sapere aude.* — Med hele Tanken kan man sammenlign CALLIMACH. Epigr. 30, 3: *Μισῶ καὶ περιφρονῶ*

ἐρόμενον, οὐτ' ἀπὸ κρήνης ἥ Πίνω, σικχαίνω πάντα τὰ
 δημόσια. LUCRET. IV, 1: Avia Pieridum peragro loca,
 nullius ante ἥ Trita solo; iuvat integros accedere fontes ἥ
 Atque haurire; iuvatque novos decerpere flores ἥ Insignem-
 que meo capiti petere inde coronam, ἥ Unde prius nulli
 velarint tempora Musae. MARTIAL. IX, 10, 9: Multum,
 crede mihi, refert, a fonte bibatur ἥ Quae fluit, an pigro
 quae stupet unda lacu. HORAT. Satir. II, 4, 93: At mihi
 cura ἥ Non mediocris inest, fontis ut adire remotos ἥ Atque
 haurire queam vitae praecepta beatae.

12. *Ut valet? cet.*] Hor. spørger ganske simpelt, hvor-
 ledes Titius befinder sig; om han endnu bevarer den gamle
 Kjærlighed til Hor.; om han er sysselsat med at forfatte
 lyriske Digte i det Latinske Sprog efter Pindaros's Mønster
 eller skriver Tragedier. Disse Spørgsmaal rebe unegteligt
 Interesse for Titius, og det er ubilligt heri at ville søge
 Spot. — *Fidibusne Latinis cet.*] At nærmere sig ved Efter-
 ligning til de berømte Græske Digttere synes at være det høieste
 Maal, som Hor. og de med ham samtidige Romerske Digttere
 havde sat sig (cfr. Epist. II, 1, 50 sqq.). I den Dde, hvori
 han forudsiger sin egen Udødelighed (III, 30), nævner han
 derfor som sin Hovedfortjeneste (Vs. 10): Dicar — ex humili
 potens ἥ Princeps Aeolium carmen ad Italos ἥ Deduxisse
 modos. Epist. I, 19, 23: Parios ego primus iambos ἥ
 Ostendi Latio, numeros animosque secutus ἥ Archilochi,
 non res et agentia verba Lycamben. Cfr. Od. I, 32, 3 sqq.
 Med Udtryffene paa dette Sted kan sammenlignes Od. II, 12,
 1: Nolis longa ferae bella Numantiae ἥ Aptari citharae modis.
 IV, 9, 3: Non ante volgatas per artes ἥ Verba loquor
 socianda chordis. — *Auspice Musa*] i. e. auspiciū dante,
 faultrice. SCHOL. CRUG. Udsaa det Udsatte af invita Mi-
 nerva A. P. 385. VIRGIL. Aen. IV, 45: Dis equidem

auspicibus reor et Iunone secunda || Hunc cursum Iliacos vento tenuisse carinas. Cfr. Ibid. III, 19 sq. HORAT. Od. I, 7, 27: Nil desperandum Teucro duce et auspice Teucro.

14. *Desaevit*] *Desaevire* er det forstærkede *saevire*, som VIRGIL. Aen. IV, 52: Dum pelago desaevit hiems et aquosus Orion. Cfr. *debacchari* Od. III, 3, 55; *debellare* Od. I, 18, 9; *decertare* Od. I, 3, 13. — *Ampullatur*] *Ampulla* (ἀμπύλλος) var et lille Kar eller Flaske med snever Hals og videre Bug, hvoraf Bædtsken løb ud med en sluffende Lyd. Det forfærdigedes i Almindelighed af Leer, men ogsaa af Guld, Sølv, Bronze, Glas, Læder, og anvendtes især til Olie, men ogsaa til kostbarere Salver og Emulser (USSING de Nominibus vasorum Graecorum p. 64 sqq. 71 sqq.). Deraf synes den figurlige Betydning at maatte forklæres, hvori ἀμπύλλος bruges om pathetiske og høitrvædende Udtryk, der ere for fornemme til at bruges i almindelig Tale. CICER. Att. I, 14, 3: Totum hunc locum, quem ego varie meis orationibus soleo pingere, de flamma, de ferro, — nosti illas ἀμπύλλους — valde graviter pertextuit. PLIN. Epist. I, 2, 4: Non tamen omnino Marci nostri ἀμπύλλους fugimus, quoties paullulum itinere decedere non intempestivis amoenitatibus admonebamur; acres enim esse, non tristes, volebamus. Horatius er vel den Æneste, der i samme Betydning har brugt *ampulla* A. P. 97: Proiecit ampullas et sesquipedalia verba. Heraf har han nok selv dannet *ampullari* i samme Betydning som ἀμπύλλειν. STRABON. XIII p. 609: Συνέβη τοῖς ἐκ τῶν περιπάτων — μηδὲν εἶναι φιλοσοφεῖν πραγματώδεις, ἀλλὰ θεσεις ἀμπύλλειν. Paa dette Sted synes *desaevire* nærmest at gaae paa de vilde Videnskaber hos de tragiske Personer, *ampullari* paa Sprogets Høihed eller Høitrvædighed. I Ordene selv ligger ingen Dadel.

15—20. Digteren spørger nu til en Anden af de unge

Mennesker i Tiberius's Følge. *Quid agit* er det simple Spørgsmaal: hvorledes har han det? Satir. 1, 9, 4: *Quid agis, dulcissime rerum?* PLAUT. Trinumm. 1, 2, 13: *Quid agit tua uxor?* Ibid. vs. 17: *Eho, tua uxor quid agit?* — *mili*] See Madvig Gramm. § 248. — Hvem *Celsus* er, veed man ikke; det er rimeligt nok, at han er den Celsus Albinovanus, comes scribaque Neronis, til hvem det Sde Brev i denne Bog er skrevet; men videre gaaer vor Kundskab til ham ikke, uagtet der nævnes mange Personer af Navnet Celsus. Vigtigere er det Spørgsmaal, hvad det er, hvortil Hor. har formanet ham (maaskee under deres Samværen i Rom) og fremdeles agter at formane ham. Nærmest synes det at ligge, at Hor. opmuntrer ham til at skaffe sig en Fond af egne Tanker (*privatas opes*; egentlig Lærdom kan her ikke være Tale om, da den ikke lettelig kan erhverves uden Bøger, altsaa uden Benyttelse af Bogsamlinger) til Brug ved sine Arbejder inledetfor at laane Andres. Men da det synes at være noget nærgaaende, dersom Hor. ligefremt havde villet lade et ungt Menneske, som han dog rober Interesse for, høre, at han var en Magiarius, har man søgt at formilde det Haarde i Formaningen ved at antage, at Celsus, som saamange andre Unglinger paa den Tid, har givet sig af med Poesien uden at besidde noget indre Kald dertil; han har derfor ikke kunnet bringe det videre end til at reproducere Andres (vel især Græsse Digteres) Arbejder. Dette fraraader Hor. ham, maaskee fordi han har anseet ham for stiftet til noget Bedre, dersom han vilde anstrenge sig noget mere. Man har troet at kunne oplyse Hor.'s Mening ved at sammenligne A. P. 131: *Publica materies privati iuris erit, si = Non circa vilem patulumque moraberis orbem || Nec verbum verbo curabis reddere fidus || Interpres, nec desilies imitator in artum, || Unde pedem proferre pudor vetet aut oris lexe.* Da iøvrigt

Digterens Fermaning er fremsat i en spægende Tone, navnlig ved Allusionen til en bekendt Fabel, kan man vel antage, at han ikke har meent det saa flent, og at den yngre Celsus ikke har behøvet at tage sig denne Bemærkning af en ældre Mand altfor nær.

16. *Tangere*] Dette Verbum synes at antyde en utilladelig Berørelse, som naar man fergriber sig paa fremmed Eiendom. PLAUT. Aulul. IV, 10, 10: Cur id ausus facere, ut id, quod non tuum esset, tangeres? TERENT. Adelph. II, 1, 24: *Sann.* Tetigin' tui quicquam? *Aeschin.* Si adtigisses, ferres infortunium. HORAT. Satir. I, 2, 54: Matronam nullam ego tango. Cfr. ibid. vs. 28; II, 1, 45; Od. I, 3, 24; III, 19, 16. PROPERT. IV (III), 3, 15: Quid tibi cum tali demens, est flumine? quis te || Carminis heroi tangere iussit opus?

17. *Scripta, Palatinus — Apollo*] α: de Skrifter, som ere opstillede i det Palatiniske Bibliothek. Næmlig i Aaret 726=28 opførte Augustus paa det Palatiniske Bjerg, hvor han havde sit Huus (Palatium: SÜETON. Octav. 72; cfr. DIO CASS. LIII, 16), som en Deel af dette et Tempel for Apollo, til hvilket han foiede Buegange med et Latinisk og Græsk Bibliothek (DIO CASS. LIII, 1; SÜETON. Octav. 29), hvis Forstander Grammatikeren C. Julius Hyginus var (SÜETON. de Illustr. Gramm. 20. § SÜETON. Iul. 56 omtales Pompeius Macer som Den, cui ordinandas bibliothecas delegaverat [Augustus]; men der vare flere Bibliotheker). Dette Tempel og Bibliothek omtales ofte (f. Ex. HORAT. Od. I, 31; Epist. II, 1, 216 sq.; 2, 91; OVID. Trist. III, 1, 60 sqq.; PROPERT. III (II), 31; IUVENAL. VII, 37; SCHOL. IUVENAL. I, 128). Bibliotheket synes især rigt at være blevet ødelagt ved Byens Brand under Nero i Aaret 64 est. Chr. (cfr. TACITI Annal. XV, 38—41; DIO

CASS. LXII c. 16—18; ASCON. ad Cic. Orat. in Toga Cand. p 90 sq. ed. Orell.; MADVIG Append. Disputat. de Asconio p. 16 sq.; Hundrup Om Bibliotheker og Bøger i Rom S. 28 sqq.).

18—20. *Ne si forte cet.*] Iblandt de Æsopiske Fabler læse vi følgende: Ζεὺς βουλόμενος βασιλέα ὀρνέοις κατασιῆσαι προθεσμίαν αὐτοῖς ἔταξεν, ἣ παραγενήσονται. Κολοιδὸς δὲ συνειδῶς ἑαυτῷ δυσμορφίαν, περιῶν τὰ ἀποπίπτοντα τῶν ὀρνέων πτίλα ἀνελάμβανε καὶ ἑαυτῷ περιετίθει. Ὡς δὲ ἐνέστη ἡ ἡμέρα, ποικίλος γενόμενος ἦκε πρὸς τὸν Δία μέλλοντος δὲ αὐτοῦ διὰ τὴν εὐπρέπειαν βασιλέα αὐτὸν χειροτονεῖν, τὰ ὄρνεα ἀγανακτήσαντα περιέστη καὶ ἕκαστον τὸ ἴδιον πτερόν ἀφείλετο. Οὕτως τε συνέβη αὐτὸν ἀπογυμνωθέντα πάλιν κολοιδὸν γενέσθαι. (ÆSOPI Fab. 101 ed. Schneid.; cfr. BABRII Fab. 20 ibid. p. 126). En anden Fabel om Allifen, der smykkede sig med Paaafuglens Fjær, men blev berøvet dem, læse vi i PHAEDRI Fab. I, 3. Horatius har her gjort Kragen til Fabelens Helt og raader Celsus til at vogte sig for dens Skjebne: naar nemlig de Fugle (Digtere), med hvis Fjær han har smykket sig, engang Colim, cfr. Epist. I, 1, 73 med Ann. S. 56) komme for at tage deres Eiendom tilbage, o: naar Æserne i hans Digte kun træffe gamle Velsendte, kan han være udsat for,

„at Helten skal forsvinde,

Dg Skrædderen staae rød og feig og flad igjen.“

Om Hor.'s Maade at sammensmelte sine Billeder paa har jeg talt til Epist. I, 92 S. 72 og II, 42 S. 32. — *Furtivis*] i. e. furto ablatis. Epist. I, 13, 14: Ut vinosa glomus furtivae Pyrrhia lanae [portat]. Satir. II, 7, 109: An hic peccat, sub noctem qui puer uvam || *Furtiva* mutat strigili? PLAUT. Poen. IV, 2, 77: Ille, qui eas vendebat, dixit se furtivas

vendere. — *Coloribus*] i. e. plumis variorum colorum.
SCHOL. CRUG.

20 sqq. *Efter at have forhørt sig om de andre unge
Mennesker gaaer Digteren over til Julius Florus selv. —
Quid audes?] *Quid legis, quid meditaris?* SCUOL.
CRUG. cfr. v. 41. Hor. synes at billige, at Florus i
Tillid til sine Kræfter ikke har taget i Betænkning at dele sin
Tid imellem forffjellige Syssler.

21. *Quae — thyma*] *Timian* omtales oftere som en
Plante, af hvilken Bierne berede den bedste Honning. COLUMELL.
R. R. IX, 4, 6: *Ex cunctis, quae proposui quaeque omisi
temporis compendia sequens, saporis praecipui mella reddit
thymus; thymo deinde proxima thymbra serpyllumque et
origanum.* Cfr. PLIN. H. N. XI c. 14 s. 14 § 34; XXI
c. 12 s. 41 § 70; VIRGIL. Bucol. V, 77; Georg. IV, 112.
169. — Digterne sammenlignes ofte med Bierne og deres
Virksomhed med den Naade, hvorpaa Bierne berede deres
Honning. PLATON. Ion p. 531 A: *Λέγουσι πρὸς ἡμᾶς
οἱ ποιηταί, ὅτι ἀπὸ κρηνῶν μελιρρύτων ἐκ Μουσῶν κήπων
τινῶν καὶ ναπῶν δρεπόμενοι τὰ μέλη ἡμῶν φέρουσιν
ὥσπερ αἱ μέλιται, καὶ αὐτοὶ οὕτω πετόμενοι καὶ ἀληθῆ
λέγουσι.* ARISTOPH. Aves 737 sqq.: *Μοῦσα λοχμαία, ἢ ποιζίλη,
μεθ' ἧς ἐγὼ ἢ νάπαισι καὶ κορυφαῖς ἐν ὀρειαῖς ἢ ἰζόμενος
μελίας ἐπὶ φυλλοκόμου ἢ δι' ἐμῆς γέννος ξουθῆς μελέων ἢ
Παρὶ νόμους ἱεροὺς ἀναφαίνω ἢ σεμνά τε μητρὶ χορεύματ'
ορειά, ἢ ἐν θεν ὥσπερ ἡ μέλιττα ἢ Φρόνιχος ἀμβρο-
σίων μελέων ἀπεβύσκετο καρπὸν, αἰεὶ γέ ῥων γλυκεῖαν
φδάν.* HORAT. Od. IV, 2, 27: *Ego apis Matinae ἢ More
modoque ἢ Grata carpentis thyma per laborem ἢ Plurimum
circa nemus uvidique ἢ Tiburis ripas operosa parvus ἢ Car-
mina fingo.* Cfr. Epist. I, 19, 44. — *Agilis*] cfr. Ep. I,
1, 16 med Ann. S. 18 Ordene synes at antyde, at Florus

har givet sig af med flere Arter af Poesien, hvilken han vel har drevet som Bisag, medens Veltalenheden og Retskyndigheden have været hans Hovedstudier. — *Non — parvum*] Exempler paa en lignende Vitotes findes Od. I, 28, 14: *Iudice te non sordidus auctor* || *Naturae verique.* IV, 8, 4: *Neque tu pessima munerum* || *Ferres.*

22. *incultum — hirtum*] Landen sammenlignes med en Ager, der, naar den ikke dyrkes, let bliver begroet med Torne og Tidslær. Cfr. Ep. I, 1, 40 med Anm. S. 32; I, 14, 4 sq. VELL. PATERC. II, 11, 1: *Huius (Q. Metelli) legatus fuit C. Marius, hirtus atque horridus vitaque sanctus, quantum bello optimus, tantum pace pessimus.* CICER. Brut. 31, 117: *Q. Tubero fuit illo tempore, nullo in oratorum numero, sed vita severus et congruens cum ea disciplina, quam colebat, paullo etiam durior; — sed ut vita, sic oratione durus, incultus, horridus.* Ibid. 4, 16: *Seremus igitur aliquid tamquam in inculto et derelicto solo.* Rosc. Amer. 27, 75: *Qua in re praetereo illud — in hac horrida incultaque vita istiusmodi maleficia gigni non solere.* *Turpiter*] cfr. A. P. 3. 284.

23 sq. *Glorus* besidder Haandsgaver nok til at kunne udmærke sig i de forskjellige Sysler, imellem hvilke han deler sin Tid, som Taler, Retslærd og Digter. — *Linguam caussis acuis*] CICER. Brut. 97, 331: *Tu illuc [in forum] veneras unus, qui non linguam modo acuissex exercitatione dicendi, sed et ipsam eloquentiam locupletavisses graviorum artium instrumento et iisdem artibus decus omne virtutis cum summa eloquentiae laude iunxisses.* Orator. III, 30, 121: *Non enim solum acuenda nobis neque procudenda lingua est, sed onerandum complendumque pectus maximarum rerum et plurimarum suavitate, copia, varietate.* Fortolferne ere uenige om, enten vi skulle tænke os *Glorus* som Den,

der endnu ved Declamationer (Epist. 1, 2, 2 med Anm. S. 7) forbereder sig til at føre Sager (*caussis* kan da opfattes som Dativ for *ad caussas*, *ad usum forensem*), eller som Den, der ved at føre Sager (*caussis* som Ablativ) uddanner sin alt erhvervede Betsalshed. Det Sidste er vel det Rigtige og udelukker i alt Fald ikke det Første. — *Civica iura*] = *civilia iura* (Satir. 1, 9, 39), i Prosa *ius civile*, den i Staten gjældende Ret, i Modsatning til alle de Dele af Retten, der havde et særegent Navn, som *ius pontificium*, *iudicia publica* (Criminalretten) og *ius praetorium*; i snevreste Betydning hed *ius civile* den ved de Retslærdes Fortolkning indførte Ret (HEINDORF til Satir. l. c.). I den Romerske Republik's ældre Tid siges Kundskaben til *dies fasti* (Tingdage) og *legis actiones* (de efter Lovens Ord affattede retlige Formler og dertil hørende symbolske Handlinger, som Den, der vilde gjøre en Sag anhängig for Retten, nødvendigvis maatte iagttage; cfr. GAIJ Institutt. IV § 11 sqq.; DIGEST. 1, 2, 2 § 6) at have været bevaret som en Hemmelighed for *collegium pontificum*, der aarliggen udnævnte Een af sin Midte til at gaac Dem, der vilde føre Proces, tilhaande (DIGEST. l. c.). I Aaret 450=301 a. Chr. forraadte en forhenværende Skriver Gn. Flavius (cfr. PISO ap. Gell. N. A. VI, 9), som i det nævnte Aar var *aedilis curulis*, denne Hemmelighed: *civile ius, repositum in penetralibus pontificum, evulgavit fastosque circa forum in albo proposuit, ut, quando lege agi posset, sciretur* (LIV. IX, 46, 5; cfr. CICER. Muren. 11, 25). Efter en anden Beretning bekyndtgjorde han *legis actiones* i en Bog, som blev kaldet *ius civile Flavianum* (DIGEST. l. c. § 7). — Saaledes var Afgangen til Retskundskaben aabnet; men den Romerske Procesform var saa overlæsset med Formularer og Ceremonier (cfr. CICER. Muren. cap. 10 sqq), at det ikke var enhver privat Mand's Sag at skaffe sig den til at varetage

sit eget Tary fornødne Kundskab deri. Der dannede sig derfor efterhaanden en egen Klasse af Retslærde (*iuris periti, prudentes, iuris = eller iureconsulti*), som hverken vare Sagførere eller Dommere, men snarere et Slags juridiske Professoreer, hvorvel de ingen Forelæsninger holdt. Disse gjorde Retsvidenskaben til deres Hovedstudium, og til dem henvendte de stridende Parter eller deres Sagførere (*patroni caussarum, oratores*), ja endog Dommerne sig for uden Betaling at erholde Raad. De stode i stor Anseelse (*CICER. Orat. I, 45, 198 sqq.; 55, 231 sqq.*), og deres Meninger erholdt efterhaanden Lovskraft (*GAN Institutt. I § 7; CICER. Caecin. 24, 67 sqq.; Muren. 12, 27; Offic. III, 16, 65*). Fra den tidlige Morgenstund (*CICER. Muren. 9, 22; HORAT. Satir. I, 1, 9 sq.; Epist. II, 1, 103 sq.*) stod deres Huus aabent for de Raadspørgende (*consultores*); den Retslærde sad der paa sin Thronstol (*solium*) og meddeelte sine Raad (*CICER. Orat. II, 33, 113; 55, 226; III, 33, 133; de Leg. I, 3, 10*). Ogsaa spadserede de omkring paa Torvet, hvor man da kunde henvende sig til dem (*CICER. Orat. III, 33, 133*). Saaledes at give juridiske Responsa kaldes *respondere ius* (*CICER. Orat. I, 45, 198: in respondendo iure. Leg. I, 4, 12: Arbitrari posse id populo nostro probari, si te ad ius respondendum dedisses. Cfr. Ibid. II, 12, 29; Muren. 13, 28. PLIN. Epist. VI, 15, 3: Priscus interest officii, adhibetur consiliis atque etiam ius civile publice respondet*) eller *de iure* (*CICER. Brut. 30, 113: Idem magnum munus de iure respondendi sustinebat.*)

24. *Amabile carmen*] i. e. amatorium. SCHOL. CRUQ. Flere nyere Fortolkere have antaget, at Florus har skrevet *carmina ἔρωικὰ, στυπουικὰ*, epigrammata cetera. Det synes imidlertid ikke nødvendigt, at Udtrykket et elskværdigt Digt (sef. Od. III, 4, 5) netop skal betegne en bestemt Digtart, hvorvel det vel neppe vilde være en passende Benævnelse for

et Digt, der henhørte til de høiere Digtarter (episk, dramatisk). — *Condere carmina* findes ogsaa Satir. II, 1, 82. 84; A. P. 436.

25. *Hederae vitricis*] Bedbenden, der først skal være fremfommet i Acharnai i Attika (PAUSAN. I, 31, 3), var belliget til Dionysos, som derefter af Pindaros kaldes *μισσοδέτας θεός* (Fragm. Dithyr. 3, 9) og *Αἰὸς παῖς ὁ μισσοφόρος* (Olymp. 2, 5¹); ligesom et Chor hos Aristophanes paa-falder ham: *σὺ μισσοφόρε Βάκχαιε* || *δέσποτα* (Thesmoph. 988) og siger: *κύκλω δὲ περὶ σὲ μισσὸς* || *εὐπέιαλος ἔλιξι θάλλει* (Ibid. 999 sq.). — Da Bacchus er Begeistringens Gud, omtales Bedbendfrandsen oftere som en Prydelse for den feirede Dichter. HORAT. Od. I, 1, 29: *Me (eller Te) doctarum hederae praemia frontium* || *Dis miscent superis*. VIRGIL. Bucol. VII, 25: *Pastores, hedera nascentem ornate poetam*. VIII, 12: *Hanc sine tempora circum* || *Inter vitricas hederae tibi serpente lauros*. OVID. Am. III, 9, 61: *Obvius huic [Tibullo] venies, hedera juvenilia cinctus* || *Tempora, cum Calvo, docte Catulle, tuo*. JUVENAL. VII, 27: *Frange miser calamos vigilataque proelia dele,* || *Qui facis in parva sublimia carmina cella,* || *Ut dignus venias hederis et imagine macra*. Cfr. PLIN. H. N. XVI c. 34 s. 62 § 147; Anthol. Palat. VI, 279, 3 (Del. Epigr. 1, 404), VII, 21, 4 (Del. Epigr. IV, 57), IX, 186, 1 (Del. IV, 63). 3 en Indskrift til Ære for Flavius Merobaudes (fra Aaret 435 eft. Chr.) hedder det blandt Andet: *Ideo illi cessit in praemium non verbena vilis nec otiosa hedera, honor capitis Heliconius, sed imago aere formata* (ORELL. Inscriptt. Nr. 1183). — *Hederae praemia*] Om denne genitivus definitivus (thi Bedbenden selv udgjør Belønningen) see Madvig Gramm. § 282; Græff Ordsejningslære § 49 a. — *Feres praemia*] Satir. II, 1, 10: *Aude Caesaris invicti res dicere, multa laborum* ||

Praemia laturus. Cfr. Epist. II, 2, 38; Od IV, 8, 4 sq. — Tøvrigt maa det bemærkes, at Vedbenden blot kunde tilfalde *Florus* som Digter, men at den ved en Art Zeugma ogsaa nævnes som den *Lou*, han kunde vente sig som Taler og Retslærd; thi Meningen er, at han i alle tre Sysler vilde erholde Udmærkelse.

26 sq. „Derfom Du kunde give Slip paa de Befymringer, som plage Dig, vilde Du naae det Maal, hvortil den himmelske Wiisdom førte Dig.“ — I dette meget omtvistede Sted vil jeg kun anføre de Fortolkninger, som have nogen Rimelighed for sig, men forbigaaer adskillige, som allerede ere gjendrevne af Andre. Den første Vanskelighed opstaaer derved, at *curarum fomenta* tillader tre forskjellige Fortlaringer: 1) som genitivus possessivus: de Dmslag (See Anm. til Epist. 1, 2, 52 S. 36), som Befymringerne lægge paa Sjælen; 2) som gen. definitivus: Befymringerne, der ere ligesom Dmslag paa Sjælen; 3) som gen. obiectivus: Midlerne imod Befymringerne. For nu at begynde med den sidstnævnte Fortlaring, maa det indrømmes, at *fomenta* hyppigt forekommer i Betydningen af Lægemiddel, som Cicer. Tuscul. II, 24, 59: Haec sunt solatia, haec fomenta summorum dolorum. Fin. II, 29, 95: Virtutis, magnitudinis animi, patientiae, fortitudinis fomentis dolor mitigari solet. PLIN. Epist. VI, 7: Scribis te absentia mea non mediocriter adfici unumque habere solatium, quod pro me libellos meos teneas, saepe etiam in vestigio meo colloces. Gratium est, quod nos requiris, quod his fomentis adquiescis. — *Frigida fomenta* faa da forklarede remedia vana, inania, ψυχρά και ἀνωφελέη. HEROD. VI, 108: Ἡμεῖς μὲν ἐκαστέρῳ τε οἰκόμεν, καὶ ὑμῖν τοιήδε τις γίνουσι ἂν ἐπικουρίη ψυχρῇ φθαίητε γὰρ ἂν πολλάκις ἔξανδροποδισθέντες ἢ πνα πνθίσθαι ἡμέων. EURIP. Iphig. Aulid. 1014: ψυχρὰ ἐλπὶς = κενὴ ἐλπὶς Ibid. 987. OVID. Ex Ponto IV, 2, 45: Quid nisi Pierides, solatia frigida, restat,

|| Non bene de nobis quae meruere deae? PLIN. Epist. 1, 9, 3: Haec, quo die feceris, necessaria; eadem, si quotidie fecisse te reputes, inania videntur, multo magis quum secesseris. Tunc enim subit recordatio: Quot dies quam *frigidis rebus* absumsi? Ibid. IV, 17, 4: Sed mihi cogitanti, adfuturum me Corellii filiae, omnia ista *frigida* et inania videntur. Man fan da sammenlignene HORAT. Epod. 11, 15 sqq.: Quodsi meis inaeuuet praecordiis || Libera bilis, ut haec *ingrata* ventis dividat || *Fomenta* *volnus nil malum* *levantia*, || Desinet imparibus certare submotus pudor. Om Forklaringsens Tilladelighed kan der altsaa ingen Tvivl være; men den Tanke, som derved tillægges Digteren, synes ikke at være rigtig. Naar han siger: „Derfor Du kunde opgive de uirksomme Midler imod Befymringerne,“ maatte man snarest vente den Eftersætning: „saa kunde Du finde kraftigere Midler ved at dyrke Philosophien.“ Men istedetfor dette siger Digteren: „saa vilde Du gaae, hvorhen Wiisdommen førte Dig,“ hvilket synes at være mere og neppe kunde følge umiddelbart af den antagne Forsætning; thi at man har brugt uirksomme Midler imod et Onde, vil vel Erfaringen snart lære Gen, uden at man derfor opnaaer Wiisdom. — Vi maae altsaa vende os til de to først angivne Fortolninger af *curarum fomenta*, der her i det Væsentlige falde sammen, og tage *frigida* i sin sædvanlige Betydning: de kolde Omslag, Befymringerne lægge om din Sjæl, eller Befymringerne, der som kolde Omslag lægge sig om din Sjæl, afsøle og plage den. PLIN. Epist. IX, 2, 1: Ipse multum distringebat plerumque *frigidis* negotiis, quae simul et avocant animum et comminuunt. *Fomenta* synes vel efter Ordets Oprindelse nærmest at betegne varme Omslag; men dog har Medicineren Celsus ikke blot *calida fomenta* (II, 17 p. 95), *sicca et calida fomenta* (IV, 11 p. 223), men ogsaa *frigida* et

humida fomenta (IV, 11 p. 218) og fomenta humida i Medsætning til sicca (IV, 4 p. 196). Dgsaa hedder det om Augustus: *Quia calida fomenta non proderant, frigidis curari coactus est auctore Antonio Musa* (SUTTON. Octav. 81). Altsaa synes Intet at være til Hinder for, at Digteren kan have brugt frigida fomenta i figurlig Betydning, hvorved han nærmest maa have tænkt paa det ubehagelige Indtryk, Kulden gjør paa den menneskelige Organisme. — Men der spørges nu, hvilke disse curae ere, hvoraf Julius Florus plages: de fleste Fortolkere lade ham lide af Begjærighed efter Ære og Rigdom; men vi kjende for lidet til Florus for at turde tillægge ham Feil, hvortil der ikke findes bestemte Antydninger i Digterens Ord. Det vilde dog være underligt, om denne efter at have roest sin Ben vilde ende med: naar Du kun ikke var saa gjerrig eller ærgjerrig! — Nogle ældre Fortolkere have forklaret fomenta om Florus's ovenfor nævnte Syelser. Saaledes siger ACRO: *Oratoriam ac iuris scientiam dicit, additque et poeticam, quia non ita valeat amputare vitia sicuti philosophia*. PORPHYRIO: *Poeticam significat, quare relicta ipse sapientiae studuit*. Dünger enteligen mener, at fomenta ikke kunne være Andet end de forhen nævnte hederae victricis praemia: Berømmelse og Ære, som han med al Magt søger at erhverve sig. Men ved denne Fortolkning komme vi ikke eet Skridt videre; thi hvoraf vide vi, hvormeget Florus stræbte efter Ære? Desuden vilde da Sammenhængen blive: Du kan indlægge Dig Berømmelse som Taler, som Jurist og Digter; men det var dog bedre, om Du lod alle disse Syelser fare, der dog ikke kunne lindre dine Sorger, og i deres Sted valgte Philosophien. Det synes en underlig Maade at opmuntre en yngre Ben paa, at bede ham give Slip paa Alt det, han hidtil har sat Priis paa, og hvori han har gjort antagelig Fremgang, for at vælge et andet Sag, selv om

dette efter Raatgiverens Mening er fortrinligere end de andre.

— Jeg for min Part veed ikke, hvilke Besymringer Florus har været plaget af, men antager det for tilstrækkeligt, at han selv og Horatius have vidst det og forstaaet hinanden. I vor politiske Tidsalder vilde man vel ikke finde den Tanke saa underlig, at Florus kan have været misfornøiet med Romerstatens nærværende Regjeringsform og ønsket de gamle republikanske Tider tilbage. Dersom han nu har yttret denne eller en lignende Tanke for Horatius, kan denne have fundet sig foranlediget til, uden videre at indlade sig paa hans Klager, at henvise ham til det Studium, hvori han selv havde fundet sin Trøst og Beroligelse.

27. *Sapientia*] her = philosophia, cfr. Od. I, 34, 2. Den kaldes for sin Fortræffeligheds Skyld den himmelske, ligesom illae coelestes divinaeque legiones (CICER. Phil. V, 41, 28), coelestis gloria (SUTTON. Octav. 71), coelestis vox (SUTTON. Ner. 21), ingenium coeleste (Ovid. A. A. I, 185), — maaffte ogsaa fordi den hæver Mennesket fra det lavere jordiske Liv til høiere Tanker. — Vovtaler over Philosophien findes mange Steder, f. Ex. PLATON. Phaedr. p. 239 B: Τοῦτο δὲ ἡ θεία φιλοσοφία πυχάνει ὄν. Timae. p. 47 B: Ἐξ ὧν ἐπορισάμεθα φιλοσοφίας γένος, οὐ μείζον ἀγαθὸν οὐτ' ἦλθεν οὐδ' ἤξει ποτὲ τῷ θνητῷ γένει δωρηθὲν ἐκ θεῶν. Cfr. CICER. Tuscul. I, 26, 64; Acad. I, 2, 7. Hvor høi Priis Hor. sætter paa Philosophien, sees af Epist. I, 1, 10 sqq., cfr. I, 2, 64 sqq.; den fører til Sindero og Tilfredshed (Epist. I, 18, 96 sqq.), cfr. Anmærkn. til Epist. I, 2, 32 S. 27. — *Quo — ires*] cfr. Epist. II, 2, 27: I, bone, quo virtus tua te vocat; i pede fausto.

28. *Hoc opus, hoc studium*] Er enten, som Lambinus forklarer det, curarum somenta et cogitationes anxias ex animo eiicere et sapientiae studium colere atque amplecti, eller,

hvad der maaffec er simplere, coelestis sapientia. Imellem *opus* og *studium* synes at være den Forskjel, at *opus* betegner Værket selv, som man udfører (f. Ex. Ep. I, 6, 48: Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas*), *studium* Bestræbelsen for at udføre det (f. Ex. Sat. II, 2, 12: Molliter austerum studio fallente laborem**). Med Grund siger derfor Drelli: *opus ad actionem, studium ad θεωρίαν* refertur. — *Parvi et ampli]* 3: alle Menneſter, hvilken Stand vi end tilhøre (Epist. I, 7, 44: Parvum parva decent. — *Amplitudo est potentiae aut maiestatis aut aliquarum copiarum magna abundantia.* CICER. Invent. II, 55, 166); som Satir. II, 6, 94: Neque ulla est || Aut magno aut parvo leti fuga. Cfr. Epist. I, 1, 25: Id, quod || Aequè pauperibus prodest, locupletibus aequè, || Aequè neglectum pueris senibusque nocebit. — *Properare* med Accus. see Anm. til Ep. I, 2, 12 S. 14. — *Patriae — cari]* Ved at opfyldte sine Pligter erhverver man sig Tilfredshed med sig selv og er med det Samme en god Borger (cfr. A. P. 312 sqq.). Satir. I, 6, 70: Purus et insons, || Ut me collaudem, si et vivo carus amicis ceter. Cfr. Od. I, 31, 13; Satir. I, 9, 61.

30 sqq. Efterat Digteren har givet Florus sine Formaninger, spørger han ham, hvorledes det staar sig med hans Forhold til Munatius. Af Stedet selv maa man slutte, at disse to unge Menneſter have været Venner, men at der er kommet en Kurre paa Traaden imellem dem; de ere atter

*) Sammenlign endvidere: Od. I, 7, 5; II, 1, 6; III, 17, 16; Carm. Sec. 37; Sat. I, 3, 132; 7, 35; II, 1, 2. 63; 2, 119; 6, 21; Ep. I, 1, 21; 3, 6; 14, 29; 18, 49; II, 1, 142. 249; 2, 92; A. P. 31. 65. 135. 360. 406.

***) Sammenlign endvidere: Od. III, 12, 6; 24, 54; IV, 12, 25; Satir. I, 4, 79; 10, 21; II, 1, 27; 3, 105; Ep. I, 1, 81; 2, 36; 7, 85; 13, 4; 18, 39. 65; II, 1, 95. 109. 218; II, 2, 82. 104 A. P. 166. 409.

blevne forsonede; Digteren ønsker, at denne Forsoning maa blive varig, men nærer nogen Frygt for, at det gamle Forhold ikke er vendt for Alvor tilbage. — Hvem Munatius er, vide vi ikke; maaskee en Søn af P. Munatius Plancus (Consul 712 = 42), til hvem Od. I, 7 er skreven. Da denne Plancus fra Antonius var gaaet over til Octavianus (PLUTARCH. Anton. 58; VELL. PATERC. II, 83), er det ikke urimeligt, at hans Søn har fulgt med Tiberius. — *Si tibi curae*] Conjunctionen *si* staaer undertiden i afhængige Spørgesætninger i Betydningen om (Madvig Gramm. § 462, d) f. Gr. Epist. I, 6, 40: Chlamydes Lucullus, ut aiunt, || *Si posset centum scenae praebere rogatus cet.* I, 7, 39: Inspice, *si* possum donata reponere laetus. TIBULL. III, 1, 19: Illa mihi referet, *si* nostri mutua cura est, || *An minor, an* toto pectore deciderim. Der findes ogsaa paa faldende Exempler paa Udeladelsen af *est* (Madvig Gramm. § 447, a Num.) f. Gr. Epist. II, 2, 138: Pol me occidistis, amici, || Non servastis, ait, cui sic extor'a voluptas || Et demptus per vim mentis gratissimus error. Dog kan man ikke negte, at det paa dette Sted er haardt baade at underforstaae et *est* til *si tibi curae* og af dette et *esse* til *quantae conveniat*. Meget taler derfor for den i mange Haandskrifter værende Læsemaade *sit tibi curae*, hvorvel efter den Berberne *coit* og *rescinditur* burde staae i Coniunctiv. Digterne ere imidlertid ikke saa nøieregnende i saadanne afhængige Spørgesætningers Forbindelse med Hovedsætningen, hvilket tydeligt sees af PROPERT. IV (III), 5, 25—46: Tum mihi naturae libeat perdiscere mores, || Quis deus hanc mundi temperet arte domum, || Qua venit exoriens, qua deficit, unde coactis || Cornibus in plenum menstrua luna redit; || — — — (39) Sub terris sint iura deum et tormenta Gigantum, || Tisiphones atro *si* furit angue caput, || — — — || (45) An

ficta in miseras *descendit* fabula gentis, || Et timor haud ultra quam rogi esse *potest*. — *Tibi cura*] Cfr. OVID. Heroid. 17, 159: Resque domusque || Et tibi sit curae Troicus hospes, ait.

31. *Male sarta gratia cet.*] Udtryffene om den iffe fuldstændigt (male) tilveiebragte og igjen forstyrrede Forsoning synes at være overførte fra et maadeligt helbredet og igjen øjbrudt Saar. PLIN. H. N. XXVIII c. 16 s. 62 § 221: Perniones ursinus adeps rimasque pedum omnes *sarcit*. CELS. de Medic. VII, 8 extr.: Tertium est, si quid ibi curti est, *sarcire*. PLIN. Epist. II, 1, 5: Coxam fregit, quae parum apte collocata, reluctante aetate, male *coiit*. OVID. Trist. IV, 4, 41: Neve retractando nondum *coeuntia* rumpam || Vulnere. III, 11, 63: Ergo, quicumque es, *rescindere* vulnere noli. — Efter vort Sted synes følgende at være dannet PETRON. Satir. 113: Veritus, ne inter initia *coeuntis* gratiae recentem cicatricem rescinderet. — *Nequidquam*] ømtrent = frustra. VING. Aen. II, 546: Summo clipei nequidquam umbone pependit. XII, 634: Nequidquam fallis dea. SALLUST. Catilin. 20, 2: Ni virtus fidesque vestra spectata mihi forent, nequidquam opportuna res cecidisset.

32 sqq. Men I maae være Benner! Det, der stiller Eder ad, kan iffe være Andet end ungdommelig Hidsigthed eller gjensidig Misforstaaelse; I ere begge for stolte til at give efter for hinanden, men dog for gode til at forstyrre det inderlige Forhold. Hvor I endog for Diebliffet opholde Eder, vuffer jeg, at I snart maae vende tilbage, og vil da til Tak for Eders Hjemkomst offre Guderne en Dvie, som jeg allerede har valgt til denne Bestemmelse. — Med Hensyn til Sætningens Form maa bemærkes, at der er to Forsætninger: At vos seu — seu — seros og ubicunque — foedus, hvortil B. 36 indholder Efterføtningen.

33. *Calidus sanguis*] α: Hidfighed. Satir. I, 3, 53: Caldior est: acres inter numeretur. Cfr. Od. III, 14, 27; 27, 70; Epist. II, 2, 72. — *Rerum inscitia* synes her at betegne Misforstaaelse, naar man opfatter Andres Handlinger paa en urigtig Maade. Cfr. Satir. II, 1, 81: Sanctarum inscitia legum. II, 2, 131: Vafri inscitia iuris. II, 3, 43: Inscitia veri. — *Vexat*] Epist. II, 2, 90: Qui minus argutos vexat furor iste poetas? Cfr. Od. II, 9, 3; III, 2, 4; IV, 9, 19; 14, 23; Epod. 6, 1; Satir. I, 7, 15; 8, 18; II, 7, 90; Epist. I, 18, 98.

34. *Indomita ceruice [eros]* Udtrykket er enten taget af utænmede Heste (cfr. Epist. I, 2, 64) eller Drer (cfr. Od. II, 5, 1). — *Ubicunque locorum vivitis*] Digteren vender tilbage til Brevet's Begyndelse, hvori han har tilkjendegivet sin Uvidenhed om Florus's nærværende Opholdssted. Cfr. Od. III, 27, 13; Satir. I, 2, 62. — *Indigni*] α: for gode til. Cfr. A. P. 231: Effutire leues indigna Tragoedia versus || Intererit Satyris paullum pudibunda proteruis. Satir. II, 2, 103: Cur eget indignus quisquam te divite?*) . — *Fraternum foedus*] Fraternus amor og lignende Udtryk kunne bruges om enhver inderligere Forbindelse, f. Ex. Epist. I, 10, 3: At cetera paene gemelli, || Fraternis animis quidquid negat alter et alter. Man kan altsaa iffe af dette Sted slutte, at Florus og Munatius have været Brødre eller i det Mindste nær beslægtede.

36. *Votiva iuvenca*] Cfr. Od. II, 17, 30: Reddere victimas || Aedemque votivam memento. Od. I, 5, 11: Tabula votiva; Satir. II, 1, 33: votiva tabella. — Eigesom Digteren her lover at ofre en Dvie ved sine Venners Til-

*) Iøvrigt findes *indignus* Od. III, 24, 61; Sat. I, 6, 16; II, 3, 39, 236; Epist. I, 6, 22; 16, 34, 75; 19, 41; II, 1, 231; 2, 112; A. P. 264. — *Indignor* Epist. II, 1, 76; A. P. 90, 359.

bagekomst, offerer han en Kalv ved sin Ven Numidas Hjemkomst (Od. I, 36, 2). Cfr. OVID. Amor. II, 11, 46: Pro reditu victima vota cadet. — At man itide forberedte sig paa at have Dfferdyr paa rede Haand, sees af Od. III, 23, 9: Nam quae nivali pascitur Algido || Devota quercus inter et ilices || Aut crescit Albanis in herbis, || Victima pontificum secures || Cervice tinget. IV, 2, 54: Me tener solvet vitulus, relictus || Matre qui largis iuvenescit herbis || In mea vota. VIRGIL. Bucol. 3, 85: Pierides, vitulam lectori pascite vestro. — Som store Dfferdyr omtales Tyre og Køer (Od. II, 14, 7; IV, 2, 53), som mindre Faar (Od. III, 23, 14), en Bue (Od. III, 8, 7; Epod. 10, 23), et Rind (Od. I, 4, 12; III, 13, 3; 18, 5), et Lam (Od. I, 4, 12; II, 17, 32; IV, 11, 8; Epod. 2, 59; 10, 24), en Griis (Od. III, 17, 15; 23, 4) eller Orne (Od. III, 22, 7).

Fjerde Brev i første Bog.

Albius Tibullus (Fornavnet er ubekjendt) ansees for den bedste af de Romerske elegiske Digtere (QUINTIL. Inst. Or. X, 1, 93: Elegia quoque Graecos provocamus, cuius mihi tersus atque elegans maxime videtur Tibullus. Sunt qui Propertium malint. Ovidius utroque lascivior, sicut durior Gallus. Cfr. OVID. Amor. I, 15, 27 sq.; VELL. PATERC. II, 36, 3). Om hans Liv vide vi meget lidt, da vi ingen andre Kilder dertil have end nogle i Haandskrifter fundne Levnetsbeskrivelser af ubekjendte Forfattere, hvortil man maa knytte Formodninger, som udbrages af hans egne og Andres Dig'e. Hans Fødselsaar er meget omtvistet; rimeligviis falder det imellem a. u. 695 og 700 (59—54 f. Chr.). Han skal have

været en Romersk Ridder; hans Fædrengodser synes at have lidt Delaggelse under de borgerlige Uroligheder efter C. Julius Cæsars Død (TIBULL. I, 1, 19 sqq. 41 sqq.; cfr. I, 3, 33 sq.; 10, 15 sq.; II, 4, 53 sq.), hvilket maaffee kan have bevæget ham til at slutte sig til den berømte Taler M. Valerius Messalla Corvinus (Cons. a. 723 = 31), hvem han ledsagede paa sit Tog imod Aquitanerne, over hvilke Messalla triumpherede i Aaret 727 = 27 (FASTI triumphales Capitolini apud NORIS. Cenotaph. Pisana Dissert. II cap. 16 § 7 p. 288 et *Brouckhus.* ad Tibull. I, 8 (= 7), 1; cfr. DIO CASS. XLIX, 38; APPIAN. B. Civ. IV, 38 coll. V, 112 sq.; SUTTON. Octav. 21; TIBULL. I, 7, 3—12; II, 1, 33; EUTROP. VII, 9; AUREL. VICTOR. Epit. 1, 7). I det sidstnævnte Aar synes Tibullus allerede at have været bekendt som Digter (OVID. Trist. II, 464). Sit Liv synes han, med Undtagelse af den Tid, hvori han ledsagede Messalla (cfr. TIBULL. I, 3; I, 7, 9 sqq.), meest at have tilbragt paa sin Eiendom ved Pedum (see nedenfor til B. 2), isyselfsat med Digtekunsten. Under hans Navn have vi 4 Bøger Elegier, af hvilke man imidlertid kun med nogenlunde Sikkerhed synes at kunne tillægge ham de to første, i hvilke han besynger sin Kjærlighed til Delia (hvis egentlige Navn skal have været Mania) og Nemesis (maaffee den samme, som HORAT. Od. I, 33 kalder Glycera). Han døde i en ung Alder ikke længe efter Digteren Virgilius, altsaa i Aaret 735 eller 736 = 19 eller 18 f. Chr. (DOMITII MANSI Epigr. i Udgaverne af TIBULL. IV, 15; cfr. OVID. Amor. III, 9; Trist. IV, 10, 51 sqq.).

Hvad nu Forholdet imellem Tibullus og Horatius angaaer, gjøres først den negative Bemærkning, at Hor. i Satir. I, 10, 81 sqq., hvor han opregner de Mænd, paa hvis Dom om sine Satirer han sætter Pris, ikke imellem dem

nævner Tibullus. Af denne Taushed kan man maaffee slutte, at der paa den Tid, da denne Satire blev udgivet (efter Zumpt i Aaret 718 = 36), ikke har bestaaet noget nærmere Forhold imellem de to Digtere. Dette maa altsaa være knyttet senere; thi der synes ikke at være Grund til at betvivle, at den Albius, til hvem dette Brev og Od. 1, 33 ere skrevne, er Digteren, hvorimod det ikke er nødvendigt at forstaae den i Satir. 1, 4, 28 og 109 nævnte Albius om samme Person. — Efter Zumpt's Mening har Horatius udgivet sine Satirer samlede i Aaret 724 = 30, og da han netop i Begyndelsen af dette Brev omtaler Albius som en redelig Dommer over dem, er det ikke urimeligt at antage, at Hor. er kommen til Kundskab om, at Tibullus paa en eller anden Maade har yttret sig fordeelagtigt om det udgivne Arbejde, eller i et Brev til vor Digter har roest det, og at dette kan have foranlediget ham til at skrive dette Brev, hvori der iøvrigt ikke findes noget Spor, hvoraf man kan slutte sig til Aaret for dets Affattelse. — Naar vi derfor ikke ville udgive os for at vide, hvad Ingen nu kan vide, nemlig om Hor. har havt den anførte eller overhovedet nogen bestemt Anledning til at skrive dette Brev, maae vi indskrænke os til at angive, hvad der kan sees af Brevet selv, at Hor. spørger sin Ven, hvad han tager sig for paa Landet: om han skriver Digte eller uden nogen bestemt Syssel driver omkring og anstiller filosofiske Betragtninger; thi han anseer det for en afgjort Sag, at hans Sjæl ikke kan være ledig. Guderne have skjenket ham Alt, hvad man kan ønske et Menneske, som man elsker. Derfor som han da ikke føler sig lykkelig, maa Skylden være hans egen: istedetfor at hengive sig til sorgmodige Betragtninger over Nutiden og Fremtiden, bør han nyde det nærværende Dieblif. Dersom han vil følge Hor.'s Raad, vil han befinde sig ligesaa vel derved som denne selv.

1. *Sermonum*] Sermones ere hos Hor. deels Samtaler i Almindelighed (Od. III, 3, 71; Sat. II, 5, 98; Epist. II, 1, 127; A. P. 81), deels videnskabelige Uundersøgelser, baade filosofiske (Socratici sermones Od. III, 21, 10) og andre (Od. III, 8, 5), deels Sprogbrugen (A. P. 69). Desuden bruger han Ordet navnlig om den Art af Poesier, hvortil hans Satirer og Breve maae henføres, i hvilke Sproget ikke hæver sig synderligt over den daglige Tale. Han siger derfor om sig selv med Hensyn til sine Satirer: *Primum ego me illorum, dederim quibus esse poetas, || Excerptam numero. Neque enim concludere versum || Dixeris esse satis, neque, si qui scribat, uti nos, || Sermoni propiora, putes hunc esse poetam. || Ingenium cui sit, cui mens diviniior atque os || Magna sonaturum, des nominis huius honorem. || Idcirco quidam, comoedia necne poema || Esset, quaesivere, quod acer spiritus ac vis || Nec verbis nec rebus inest, nisi quod pede certo : Differt sermoni, sermo merus.* (Satir. I, 4, 39 sqq. cfr. 56 sqq.). Satir. II, 6, 17: *Quid prius illustrem Satiris Musaque pedestri?* Epist. II, 1, 250: *Nec sermones ego malle || Repentes per humum quam res componere gestas, || Si, quantum cuperem, possem quoque.* Paa dette Sted maa Ordet udelukkende forståes om Satirerne, som Epist. II, 2, 59: *Carminibus tu gaudes, hic delectatur iambis, || Ille Bionis sermonibus et sale nigro. — Candide*] integer, verax, pure, sine fuco, sine fallacia. SCHOL. CRAV. Ordet bruges om et ærligt, oprigtigt, redeligt Sindeslag. Epod. 11, 11: *Contrane lucrum nil valere candidum || Pauperis ingenium?* Satir. I, 5, 41: *Animae, qualis neque candidiores || Terra tulit, neque quis me sit devinctior alter.* Epod. 14, 5: *Candide Maecenas.* Satir. I, 10, 86: *Candide Furni.* Epist. I, 6, 67: *Si quid novisti rectius istis, || Candidus imperti; si non, his utere mecum. En candidus*

iudex bliver altsaa = *benignior aestimator* (PLIN. Ep. VI, 17, 5), forffjellig fra dem, der sfildres i samme Brev § 2: *Recitabatur liber absolutissimus; hunc duo aut tres, ut sibi et paucis videntur, disertis, surdis mutisque similes audiebant. Non labra diduxerunt, non moverunt manum, non denique adsurrexerunt, saltem lassitudine sedendi.* — Naturligviis er det en Urimelighed at antage, som nogle ældre Fortolkere have gjort, at Hor. har sendt sine Satirer til den yngre Tibullus, for at han skulde bedømme dem eller endogfaa rette dem. Men det kunde vel glæde Hor. som enhver anden Forfatter af en Ven at høre en velvillig, enten mundtlig eller skriftlig, Dom om sine Satirer, der ved deres første Udgivelse just ikke vandt almindeligt Bifald (cfr. Satir. I, 4, 22 sqq.; I, 10; II, 1).

2. *Quid te dicam facere*] En høflig Maade at spørge paa iftedesfor *quid facis?* — *In regione Pedana*] Pedum var en By i Latium, paa Veien imellem Labicum og Rom (Liv. II, 39, 4. 5), omtrent to Mile Østen for Byen, imellem Tibur, Præneste og Tusculum; paa hvilket Sted der nu skal ligge en By Zagarola. I den Latinske Krig (a. u. 415 og 416 = 339 og 338 f. Chr.) blev Pedum efter en længere Kamp indtagen af Romerne, hvorved den uden Tvivl har lidt Meget (Liv. VIII, 12, 6—8; 13); dog beholdt den efter Krigen Romersk Borgerret (Ibid. 14, 3). Senere forfaldt den, og Pedanerne regnes af Plinius (H. N. III c. 5 s. 9 § 69) imellem de 53 Folf af det gamle Latium, som ere gaaede under uden at efterlade sig Spor (Ibid. § 70). Eggen synes imidlertid at have beholdt Navnet efter Byen (POMPON.). I denne Egn have formodentlig Tibullus's Gudsfer ligget (see ovenfor S. 36).

3. *Cassi Parmensis*] Denne Cassius, der rimeligviis har havt sit Tilnavn af sin Fødeby Parma i Gallia Cis-

padana og ikke maa forverles med den i Satir. I, 10, 60
 sqq. omtalte *Cassius Etruscus*, var een af C. Julius
 Cæsars Mordere. Efterat M. Brutus og C. Cassius
 Longinus havde maattet forlade Italien, stod den her om-
 talte Cassius med 10 Legioner og 4000 Ryttere i Nærheden
 af Laodicea i Syrien, ved hvis Kyster han havde en tem-
 melig stor Flaade (CICER. Fam. XII, 13, 4). Da M. Bru-
 tus og C. Cassius gif over til Europa, efterlod de ham med en
 Flaade og en Hær paa Kysten af Asien for at indsamle Penge.
 Da han her erfarede, at C. Cassius var falden ved Phi-
 lippi (a. 712=42), gif han med 30 Rhodiske og sine egne
 Skibe i Søen for at komme Brutus til Hjælp. Efter at
 have erfareet dennes Dod gif han tilligemed flere Anførere for
 det overvundne Partie til Sicilien til Sextus Pompeius
 (APPIAN. Bell. Civ. V, 2 coll. 139). Da denne var bleven
 overvunden af M. Agrippa (a. 718=36), fulgte Cassius
 med ham til Asien, men gif her tilligemed mange andre af
 hans Tilhængere over til M. Antonius (APPIAN. l. c. V,
 139). Efter Slaget ved Actium (a. 723=31), hvori han
 synes at have deeltaget, flygtede han til Athenen (VALER.
 MAX. I, 7, 7), hvor han paa Augustus's Befaling blev
 dræbt af D. Varus (ACRO og PORPHYR. ad h. l.; VELL.
 PATERC. II, 88, 1; OROS. VI, 19 extr. p. 410; cfr. SERV.
 ad Virgil. Ecl. IX, 35; MADVIG Opusc. I p. 17). Plin-
 ius (H. N. XXXI c. 2 s. 8 § 11) omtaler et Brev fra
 ham til M. Antonius, og Svetonius (Octav. 4) et
 andet, hvori han udskjeldte Augustus. — Af dette Sted hos
 Horatius see vi, at han ogsaa har givet sig af med Digte-
 kunsten. ACRO og SCHOL. CRUG. sige: Hic aliquot generibus
 stilum exercuit; inter quae opera elegiaca et epigrammata
 eius laudantur. At hans Digte have hørt til den lettere Art
 Poesie, antyder ogsaa Hvr. ved Ordet *opuscula*, og naar han

antager, at Tibullus's Digte ville overgaae dem, maa Cassius have skrevet Elegier. Uagtet vi ikke ere istand til at bedømme Cassius's Værd som Digter, maa det anses for en afgjort Sag, at Hor. her roser hans Smaadigte; thi det vilde være en vidunderlig Plumpbed, dersom Hor. havde villet yttre det Haab, at Tibullus skulde kunne overgaae nogle Digte, som han selv erklærede for slette. — Naar Fortolkerne her rose deels Augustus deels Hor., fordi denne har voyet at tale hæderligt om en Mand, der havde været Imperatorens Modstander og een af hans Adoptiv-Faders Mordere, synes disse Lovtaler at være meget ilde anbragte: Hor. roser ikke Cassius's politiske Virksomhed, og for Augustus kunde det være ligegyldigt, at en dræbt Modstander blev anset for en god Digter.

4. *Tacitum*] Tacitus kan betyde „fordybet i dine egne Tanke“ (sef. Sat. I, 3, 65; 6, 123; 9, 12; II, 5, 68; Epist. I, 7, 62; II, 2, 145); men her synes det dog snarere at danne Modsetningen til den syngende Digter (sef. Epist. I, 17, 50), altsaa at antyde, at Tibullus uden at skrive blot pleier sin Sundhed. — *Reptare* betyder „at drive langsomt og mageligt omkring.“ PLAUT. Cas. I, 1, 10: Quid in urbe reptas, villice, hic magni preti? TERENT. Adelph. IV, 6, 3: Perreptavi usque omne oppidum; til hvilket Sted Donatus bemærker: Tardus incessus non *perambulatio*, sed *perreptatio* dicitur. PLIN. Epist. I, 24, 4: Scholasticis dominis sufficit abunde tantum soli, ut relevare caput, reficere oculos, *reptare* per litem unamque semitam terere omnesque viticulas suas nosse et numerare arbusculas possint. Saaledes paa Græsk *ερωω* (s. Gr. Iliad. XVII, 447; Od. XVII, 158; XVIII, 131) og *ερωύζω* (Od. I, 193: *ερωύζοντ' ἀνὰ γουνὸν ἀλωῆς οἶνοπέδοιο*. Cfr. XIII, 220; Iliad. XXIII, 225). — *Silvas salubres*] Her menes Skovene

ved *Pedum*; ved *salubres* betegner Digteren, at de omtalte Vandringer vare gavnlige for hans Vens Helse; cfr. *Epod.* 2, 58; *Carm. Sec.* 31; *Satir.* I, 7, 21; 8, 14; II, 4, 21; *A. P.* 198. — Jovrigt siges det ofte, at Digteren elsker Skoven og Skyggen. *Epist.* II, 2, 77: *Scriptorum chorus omnis amat nemus et fugit urbes, || Rite cliens Bacchi somno gaudentis et umbra.* Cfr. *Od.* I, 4, 30 sqq.; *Epist.* I, 16, 10. **TIBULL.** IV, 13, 9: *Sic ego secretis possum bene vivere silvis, || Qua nulla humano sit via trita pede.*

5. *Curantem*] Cfr. I, 3, 6 med *Ann. S.* 11. — *Quicquid dignum sapiente bonoque est*] o: Philosophien, paa hvis *Studium* Hor. i sine ældre Dage anvendte al sin Klid; cfr. I, 1, 11 og mange andre Steder. Ordene *sapiens et bonus* forbindes ofte med hinanden, f. Ex. *Epist.* I, 16, 20: *Neve putes alium sapiente bonoque beatum;* cfr. I, 7, 22; 16, 73; ogsaa *vir bonus et prudens* *Epist.* I, 16, 32; *A. P.* 445. — **CICER.** *Offic.* III, 15, 62: *Haec est illa pernicies, quod alios bonos, alios sapientes existimant.* Jovrigt er det et Spørgsmaal, om Hor. iffe her snarere tænker sig *Tibullus* sysselsat med filosofiske Betragtninger, fordi han selv vilde anvende Tiden derpaa, end fordi denne havde stor Tilboielighed dertil; men vi kjende for lidet til *Tibullus* for at kunne besvare dette Spørgsmaal.

6. *Corpus*] o: *corpus brutum*, den bare Krop uden Aand. — *Eras*] Ved *Imperfectet* betegner Digteren, hvordan *Albius* var dengang, da de vare samlede; altsaa danner det Modsetning til *nunc* i *B.* 2. Dermed siges iffe, at *Albius* senere har ophørt at være, hvad han fordem var; men Hor. gaaer i sin Skildring af ham iffe udenfor sin Erfarings Kred. Cfr. *Od.* I, 27, 19; *Satir.* II, 1, 7. 16; II, 6, 35. 37; *Madvig* *Gramm.* § 337. — *Sine pectore*] *Pectus* er Aand, Følelse, Forstand. Cfr. *Od.* I, 16, 22; II,

10, 15; 12, 16; IV, 4, 31; Epod. 17, 28. 49; Epist. I, 1, 33; 2, 68 (med Ann. S. 49); II, 1, 128; A. P. 337. OVID. Heroid. 16, 307: *Hunc cine tu speras hominem sine pectore dotes* || *Posse satis formae, Tyndari, nosse tuae?* — Metam. XIII, 288: *Scilicet iccirco pro gnato caerulea mater* || *Ambitiosa suo fuit, ut coelestia arma,* || *Artis opus tantae, rudis et sine pectore miles* || *Indueret?* QUINTIL. I. O. X, 7, 15: *Pectus est, quod disertos facit, et vis mentis.* — *Formam*] Forma er her Skjønhed, som Od. II, 4, 6; Epod. 15, 22; Epist. I, 6, 37. I en af de forhen omtalte Levetidsbeskrivelser af Tibullus siges han at have været insignis forma cultuque corporis observabilis (p. LXXXVIII ed. Huschk.), og i en anden berder det: *Statura pulcher, corpore agilis, facie iucundus, lingua comis, moribus dulcis et familiaris erat* (Ibid. p. LXXXIX). Disse Efterretningers Paalidelighed er imidlertid ikke meget stor.

7. *Divitias*] Vi have ovenfor S. 36 seet, at Tibullus's Fædrenegodter vare bleve noget ødelagte under de borgerlige Uroligheder; hvor stor Formue han har beholdt tilbage, kunne vi umuligt afgjøre; men vi see af dette Sted og B. 11, at Hor. har anseet ham for en velstaaende Mand. Naar man imidlertid hender Hor. og de Fordringer, han gjør til Livet (sef. Od. I, 31, 15 sqq.; Epist. I, 10, 39 sqq.; II, 2, 145 sqq.), vil man ikke finde det forunderligt, om Det, han har anseet for Rigdom, kan have forekommet Tibullus og flere af deres Samtidige at være lidt nok. Man kan sammenligne CICER. Paradox. VI, 1, 42: *Quem intelligimus divitem, aut hoc verbum in quo homine ponimus?* *Opinor in eo, cui tanta possessio est, ut ad liberaliter vivendum facile contentus sit; qui nihil quaerat, nihil appetat, nihil optet amplius.* — *Dedērunt*] At Digterne undertiden forferte sig i Endelsen *erunt*, er bekiendt nok Madvig Gramm.

§ 114, a; § 493, a (Num. 1). J. Cr. HORAT. Satir. I, 10, 44: *Molle atque facetum* || Virgilio *annuerunt* gaudentes rure Camenae. Epod. 9, 17: *At hoc frementes verterunt* bis mille equos || Galli. VIRGIL. Bucol. 4, 61: *Matri longa decem tulerunt* fastidia menses. Aen. II, 774: *Obstupui steteruntque* comae et vox faucibus haesit. — *Artemque fruendi*] Alt det er en Kunst at bruge sin Formue med Forsand, have Mænge sagt, f. Cr. MENANDROS (ap. STOB. Titul. 93, 7): *Μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει* || *χοῆται γὰρ οὗτος εἰς ἃ δεῖ ταύτη καλῶς*. || *οὕτω μαθεῖν δεῖ πάντα καὶ πλοῦτον φέρειν* || *ἀσχημοσύνης γὰρ γίγνεται ἐνίοις αἴτιος*. Alt det er den rigtige Brug, der giver Rigdommen Værd, siger Hor. Od. II, 2, 1 sqq.; cfr. Od. IV, 9, 45 sqq.; Epist. I, 5, 12 sqq.; Satir. I, 4, 28 sqq.

8—11. Meningen af disse Vers har Lambinus rigtigt fortolket saaledes: *Alumno, qui sapere et fari possit, quae sentiat, et cui gratia, fama, valetudo contingat abunde et mundus victus cet., quid nutricula optet maius? Perinde ac si dicat: nihil maius optare queat alumno suo nutricula quam haec, sapientiam, eloquentiam seu facundiam, gratiam, famam, valetudinem, mundum victum numquam deficiente erumena. Da nu Tibullus, som vi see af de foregaaende Vers, efter vor Digters Mening er i Besiddelse af disse Goder, har han altsaa Alt, hvad hans bedste Venner kunne ønske ham.*

S. *Nutricula*] Det er ikke nødvendigt her at tænke paa de Dnsker, som Ammerne gjøre for de nyfødte Børn, hvilke, skjøndt de vistnok udgaae fra et velvilligt Sind, siges ofte at være urimeelige (PERS. II, 31 sqq.; SENECA. Epist. 60, 1; cfr. JUVENAL. X, 289 sqq.), men paa saadanne Dnsker, som en hjærlig Amme kan gjøre for et elsket Fosterbarns Vel, naar dette er kommet til en høiere Alder. Enhver seer nemlig, at der under visse Omstændigheder kunde opstaae omtrent

samme Forhold imellem en Fostermoder og hendes Fosterbørn som imellem en virkelig Moder og hendes Børn (cfr. PHAEDRI Fab. III, 15). Ammen, der vel i Regelen var en Slavinde (cfr. DEMOSTH. contr. Eubulid. p. 1311 § 42, p. 1312 sq. § 45), synes at være forbleven hos sit Fosterbarn og at have spillet en ikke ubetydelig Rolle i Huset (som Eurykleia eller Eurynome i Odysseus's Huus, Odyss. I, 428 sqq.; II, 345 sqq.; IV, 742 sqq.; XVII, 31 sqq. 495 sqq.; XVIII, 164 sqq.; XIX, 15 sqq. 96 sqq. 357—505; XX, 4. 128 sqq. 380 sqq.; XXII, 391 sqq.; XXIII, 1 sqq. 153 sqq. 177 sqq. 289 sqq. — Barce, Sythæus's Amme, hos Dido, VIRGIL. Aen. IV, 632 sqq. — Cfr. OVID. Metam. X, 382 sqq.; IUVENAL. VI, 354; VII, 234). Ammen er derfor en ikke sjelden Person i de Gamles dramatiske Poesie (AESCHYLI Choeph.; SOPHOCLIS Trachin.; EURIPIDIS Medea, Hippolytus, Andromache; PLAUTI Poenulus; TERENTII Heautontim., Eunuchus, Phormio, Adelphi). Ogsaa finde vi Exempel paa, at en Fosterføn af Talemme-lighed har reist sin Amme et Mindesmærke (THEOCRIT. Epigr. 18; CALLIM. Epigr. 54). — Deminutivet *nutricula* staaer maaftce her som *matercula* Epist. I, 7, 7 for at betegne Ammens Omhed (cfr. Madvig Gramm. § 181*). — *Quid maius*] Det andet Sammenligningsled er udeladt; men dets Indhold er udtrykt i de følgende relative Sætninger. Cfr. I, 12, 5: Si ventri bene, si lateri est pedibusque tuis, nil || Divitiae poterunt regales addere maius. TIBULL. I, 9, 59: Nec lasciva soror dicatur *plura* bibisse || Pocula vel *plures* emeruisse viros. — *Voveat*] = optet. OVID. Metam. XI, 128:

*) Her kan det maaftce bemærkes, at Tibullus efter OVID. Amor. III, 9, 49 sqq. havde en Moder og en Foster, der overlevede ham.

Elflugere optat opes et, quae modo voverat, odit. Cfr. Ibid. IX, 675; XII, 199; XIV, 35.

9. *Qui possit*] Om Conjunctionen see Madvig Gramma § 364. — *Sapere et fari*] At kunne tænke fernuftigt (cfr. Epist. I, 2, 40 med Anm. S. 31; I, 12, 15; 15, 45; 18, 27; II, 2, 128. 141; A. P. 212. 309; Od. I, 11, 6; Satir. I, 9, 34) og besidde den fornødne Færdighed til at udtryffe sine Tanker omtales oftere som store Gøder. XENOPH. Memor. I, 2, 52: Ἐφη (ὁ κατήγορος) μόνους φάσκειν αὐτὸν (τὸν Σωκράτη) ἀξιόους εἶναι τιμῆς τοὺς εἰδότας τὰ δέοντα καὶ ἐρμηνεύσαι δυναμένους. I en Tale til Athenienserne siger Perikles om sig selv: Καίτοι ἐμοὶ τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργίζεσθε, ὃς οὐδενὸς οἶομαι ἤτιων εἶναι γινῶναι τε τὰ δέοντα καὶ ἐρμηνεύσαι ταῦτα, φιλόπολις τε καὶ χρημάτων κρείσσων (THUCYD. II, 60). Ogsaa har man sammenlignet LUCÆ Evang. 21, 25: Ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν ἢ ἀνιστῆναι πάντες οἱ ἀνικείμενοι ὑμῖν. Ved *fari* kan her maaskee ogsaa tænkes paa, at Tibullus er Digter.

10. *Gratia*] Her den Gunst, hvori man staaer hos Andre. Epist. I, 6, 49: Si fortunatum species et gratia praestat, || Mercemur servum cet. Cfr. Epod. 1, 24; A. P. 69. Her tænkes maaskee paa den Gunst, Tibullus havde vundet hos de Store, navnlig den i Indledningen omtalte Messalla. — *Fama*] Om et godt Rygtes Virkning siger vor Digter (Satir. II, 2, 94): Das aliquid famae, quae carmine gratior aurem || Occupet humanam? At Tibullus i det Mindste efter sin Død fik Berømmelse nok, sees af Dividius (Amor. 1, 15, 27): Donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma, || Discentur numeri, culte Tibulle, tui. — *Valetudo*] At man maa være sund for at kunne glæde sig ved Livets Gøder, siger vor Digter Epist. 1, 2, 49; cfr. 1, 12, 5 sq.

11. *Mundus victus*] En anstændig Levemaade, der ligger midt imellem den meget prægtige og den fattige. Satir. II, 2, 63: Quali igitur victu sapiens utetur et horum || Utrum [hominemne gulosum an sordidum] imitabitur? hac urget lupus, hac canis, aiunt. || *Mundus* erit, qui non offendat sordibus, atque || In neutram partem cultus miser. Od. III, 29, 13: Plerumque graefae divitibus vices || *Mundaeque* parvo sub lare pauperum || *Coenae* sine aulacis et ostro || Sollicitam explicuere frontem. Epist. II, 2, 199: Pauperies *immunda* domus procul absit. Cfr. Satir. I, 2, 123; II, 7, 12; Epist. I, 5, 7; 20, 2; — Od. I, 5, 5; Epist. II, 4, 159. — CORN. NEP. Attic 13, 5: Elegans, non magnificus, splendidus, non sumtuosus, omni diligentia *munditiam*, non affluentiam, affectabat. CICER. Off. I, 36, 130; Adhibenda est praeterea *munditia* non odiosa neque exquisita nimis, tantum quae fugiat agrestem et inhumanam negligentiam. Hvad Hor. har forstået ved *mundus victus*, kan man omtrent slutte af Epist. I, 5, hvori han indbyder Torquatus til et Maaltid hos sig. At Tibullus kunde nyde en saadan, sees af hans I, 1, 77: Ego composito securus acervo || Despiciam dites despiciamque famem. — *Non deficiente crumena*] Sacculo numario i. e. patrimonio, ἀπὸ τοῦ χρημάτων. SCHOL. CRUQ. Digteren stiller en saadan Færnesforfatning, hvori man imellemstunder kan gjøre en lille Udgift uden strax at tømme sin Pengepung. Omvendt IUVENAL. XI, 38: Quis enim te *deficiente crumena* || Et crescente gula manet exitus, aere paterno || Ac rebus mersis in ventrem, feneratoris atque || Argenti gravis et pecorum agrorumque capacem? — Forresten høre Romerne Pengepungen om Halsen; PLAUT. Asin. III, 3, 67; Trucul. III, 1, 7.

12—14. „Da Du saaledes er i Besiddelse af alle de til et lyffeligt Liv fornødne Goder, bør Du ikke ved unødvendige

Sorger forbitte Dig Livet.“ Hør. opfortrer altsaa sin Ven til at gjøre, hvad han under lignende Omstændigheder selv tiltroer sig at kunne udføre. Epist. 1, 18, 111: Sed satis est orare lovem quae donat et aufert; || Det vitam, det opes, aequum mi animum ipse parabo. — *Inter spem curamque cet.*] *Spes* est futurorum honorum, *cura* praesentium, *timor* futurorum malorum, *ira* seu dolor praesentium. SCHOL. CAVO. Man kan ogsaa forbinde *spes* og *cura* nøiere sammen, saa at Taler er om det Gaae og den Umage, man gjør sig for at opnaae et Gode, hvortil Modsetningen bliver Frygt for at gaae glip deraf og Harme, dersom man virkelig bliver skuffet i sine Forventninger. (Om Plural. *timores* og *iras* see Madvig Gramm. § 51 Anm. 3.) Digteren opregner her de Sindsbevægelser, som i Almindelighed pleie at forurolige Menneskene, uden at det derfor er nødvendigt at antage, at han har villet fremstille Tibullus som lidende af dem alle; naar hans Omgivelser bleve plagede af dem, var han selv udsat for at blive smittet. Cfr. Epist. 1, 12, 12: Miramur, si Democriti pecus edit agellos || Cultaque, dum peregre est animus sine corpore velox: || Quum tu *inter scabiem tantam et contagia lucri* || Nil parvum sapias et adhuc sublimia cures.

13. *Omnem crede diem cet.*] Vi finde her en Tanke udtrykt, som ofte forekommer baade hos vor Digter og hos andre gamle Forfattere: Døden er bestemt for Alle (Od. II, 14; 18, 15 sqq.; III, 1, 14 sqq.; 24, 1 sqq.). Da Livet er kort og Fremtiden ubekjendt (Od. III, 29, 29 sqq.), maa man ikke undlade at benytte Tiden, medens man har den, i Tillid til, at man en anden Gang kan oprette, hvad man nu har forsojnt. Moralen bliver derfor: „Benyt det nærværende Dieblif! For Ewig tabt er den Stund, som gif.“ Od. I, 11, 4: Seu plures hiemes seu tribuit Iuppiter ultimam, || Quae

nunc oppositis debilitat pumicibus mare || Tyrrhenum, sapias, vina liques et spatio brevi || Spem longam reseces. Dum loquimur, fugerit invida || Aetas. *Carpe diem, quam minimum credula postero.* Cfr. I, 4, 13 sqq.; 9, 13 sqq.; II, 3, 4 sqq.; 11, 11 sqq.; 16, 17 sqq.; III, 8, 27; IV, 7, 7 sqq.; Epod. 13, 4 sqq. — Derksom vi vidste, at den nærværende Dag skulde være den sidste i vort Liv, vilde vi rimeligvis efter bedste Evne benytte den til ligesom at opgjøre vort Regnskab med Livet. Da vi nu ikke kunne vide det, skulle vi ansee den derfor og benytte enhver Dag, som om den skulde være den sidste. Frembryder en ny Dag for os, skulle vi med Taknemmelighed modtage den og benytte den paa samme Maade. Od. III, 29, 41: Ille potens sui || Laetusque deget, cui licet in diem || Dixisse *Vixi*: cras vel atra || Nube polum Pater occupato || Vel sole puro; non tamen irritum, || Quodcunque retro est, efficiet neque || Distinget insectumque reddet, || Quod fugiens semel hora vexit. Epist. I, 11, 22: Tu, quamcunque deus tibi fortunaverit horam, || Grata sume manu nec dulcia differ in annum, || Ut, quocunque loco fueris, vixisse libenter || Te dicas. — Af Stoikeren Musonius er følgende Fragment bevaret: *Ὀὐκ ἔστι τὴν ἐνεστηκυῖαν ἡμέραν καλῶς βιῶναι, μὴ προθήμενον αὐτὴν ὡς ἐσχάτην βιῶσαι* (STOB. I, 83). PLUTARCH. de tranquill. animi c. 16 p. 474: *Ὁὐ μόνον ὁ τῆς αὐριον ἥκιστα δεόμενος, ὡς φησιν Ἐπίκουρος, ἥδιστα πρόσεισι πρὸς τὴν αὐριον ἀλλὰ καὶ πλοῦτος εὐφραίνει καὶ δόξα καὶ δύναμις καὶ ἀρχὴ καὶ μάλιστα τοὺς ἥκιστα τάναντία ταρβοῦντας.* MARTIAL. Epigr. IV, 54, 3: Si sapias, utaris totis, Coline, diebus || Extremumque tibi semper adesse putes. SENECA. Epist. 12, 7: Itaque sic ordinandus est dies omnis, tamquam cogat agmen et consummet atque expleat vitam. — Crastinum si adiecerit deus, laeti recipiamus. Ille bea-

tissimus est et securus sui possessor, qui crastinum sine sollicitudine exspectat. Quisquis dixit *Vixi*, cotidie ad lucrum surgit. — Hermed staaer Tanken om Døden i Herbindelse, forsaavidt den skal erindre os om at bruge Livet. Od. IV, 12, 25: Verum pone moras et studium lucri, || *Nigro-rumque memor, dum licet, ignium* || Misce stultitiam consilii brevem: || Dulce est desipere in loco. Satir. II, 6, 93: Carpe viam, mihi crede, comes, terrestria quando || Mortalis animas vivunt sortita, neque ulla est || Aut magno aut parvo leti fuga; quo, bone, circa, || Dum licet, in rebus iucundis vive beatus; || *Vive memor, quam sis aevi brevis.* — *Diluxisse*] CICERO. Catil. III, 3, 6: Ipsi comprehensi ad me, quum iam dilucesceret, deducuntur. Philipp. XII, 2, 5: Discussa est illa caligo, quam paullo ante dixi: diluxit, patet, videmus omnia.

14. *Superveniet*] Cfr. Epist. II, 2, 175: Heres || Heredem alterius velut unda supervenit undam. VIRGIL. Bucol. 6, 20: Addit se sociam timidisque supervenit Aegle, || Aegle, Naiadum pulcerrima. — Om Futurerne i dette Vers og i Vers 16 see Madvig Gramm. § 339 Anm. 1.

15—16. Digteren synes at sige: Det er disse Grund-sætninger, efter hvilke jeg lever; jeg sørger for at pleie mit Legeme uden at befymre mig stort om Resten; jeg befinder mig godt derved, hvilket Du skal faae at see, naar vi mødes. Altsaa bliver Moralen: Gaf Du hen og gjør ligesaa! Efter denne Opfattelse kan man sammenligne dette Brevs Slutning med I, 6, 67: Si quid novisti rectius istis, || Candidus imperti; si non, his utere mecum. — Jeg seer imidlertid iffe, hvorfor det skulde være saa urigtigt, som de nyeste Fortolkere mene, at antage, at Hor. tillige har indbudet Tibullus til at besøge sig, for at han personligt kunde overbevise sig om

hans Udsagns Sandhed. Om *Futuret vises* kan man da see Madvig Gramm. § 384 Anm. 1. — *Nitidum*] er her iffe væsentligt forskjelligt fra *pinguem*. Liv. XXVI, 35, 6: *Habitus corporis non cultus munditiis, sed virilis vere ac militaris, et actas in medio virium robore; quod plenius nitidiusque ex morbo velut renovatus flos iuventae faciebat.* Saaledes maaffee ogsaa Satir. II, 3, 214: *Si quis lectica nitidam gestare amet agnam cet.* Paa samme Maade bruges Verbet *nitere* Satir. II, 2, 127: *Quanto aut ego parcius aut vos, || O pueri, nituistis, ut huc novus incola venit?* Hos P hædrus (III, 7, 4) siger Ulven til den fede Hund: *Unde sic, quaeso, nites? || Aut quo cibo fecisti tantum corporis?* — *Bene curata cute*] Cfr. I, 2, 29 med Anm. S. 25. — Tøvrigt har Digteren i denne Skildring af sig selv uden Tvivl fulgt Sandheden; at han var lille af Væxt, siger han selv Epist. I, 20, 24 (cfr. Satir. II, 3, 308 sq.); at han var tyk og fed, siges i det Svetonius tilskrevne Vita Horatii: *Idem Horatius habitu corporis brevis fuit atque obesus;* og i et der anført Brev fra Augustus til vor Digter hedder det: *Vereri mihi videris, ne maiores libelli tui sint, quam ipse es. Sed si tibi statura deest, corpusculum non deest. Itaque licebit in sextariolo scribas, quum circuitus voluminis tui sit ὀγκωδέστατος, sicut est ventriculi tui.*

16. *Epicuri de grege porcum*] Ældre Fortolkere, der iffe kunde forstaae Spøg, have taget Horatius det ilde op, at han sammenlignede sig med et Dyr, om hvilket det blev sagt: *animum illi pecudi datum pro sale, ne putresceret* (CICER. Fin. V, 13, 38). Andre have derimod rigtigt bemærket, at slike spøgefulde Ytringer iffe maae forstaaes efter Ordene; Hor. var for Diebliffet vel ved Magt, og da han tilskrev sin magelige og sorgløse Levemaade dette, tog han iffe i Betænk-

ning at bruge om sig selv et Udtryk, som hans Samtidige maaffte med Grund brugte om adskillige af dem, der udgave sig for Tilhængere af Philosophen Epifuro's (342—270 f. Chr.). Cfr. CICER. Pison. 16, 37: Confer nunc, Epicure noster, *ex hara producte, non ex schola*, confer, si audes, absentiam tuam cum mea. Ad Famil. IX, 20, 1: Illa mea, quae solebas antea laudare, „o hominem facilem! o hospitem non gravem!“ abierunt. Nam omnem nostram de re publica curam, cogitationem de dicenda in senatu sententia, commentationem caussarum abieciimus. *In Epicuri nos adversarii nostri castra coniecimus*, nec tamen ad hanc insolentiam, sed ad illam tuam lautitiam. — Proinde te para: cum homine et edaci tibi res est et qui iam aliquid intelligat; *ὄψιμαθεῖς* autem homines scis quam insolentes sint. — Hvorledes saadanne ugunstige Forestillinger opstode om Epifuro's og hans Tilhængere, er det iffe vanskeligt at forstaa. Han opstillede *τὴν ἡδονὴν* som det høieste Gode (DIOG. LAERT. X, 128: *τὴν ἡδονὴν ἀρχὴν καὶ τέλος λέγομεν εἶναι τοῦ μακαρίως ζῆν*. Cfr. CICER. Fin. I, 9, 29 sqq.): Naagtet han nu under denne Belyst iffe blot forstod sandseelige Nydelse, udeluffede han dog iffe disse. *Ἐπίκουρος καὶ βοῶν ἔλεγεν Ἀρχὴ καὶ εἶσα παντός ἀγαθοῦ ἢ τῆς γαστροῦς ἡδονῆς, καὶ τὰ σοφὰ καὶ τὰ περιττὰ εἰς ταύτην ἔχει τὴν ἀναφορὰν* (ATHEN. VI: p. 280 A). Ligesledes sagde han i sit Skrift *περὶ τέλους*: *Ὅν γὰρ ἔγωγε δύναμαι νοῆσαι τὰ γὰρ ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονὰς, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι' ἀφροδισίων, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι' ἀκροαμάτων, ἀφαιρῶν δὲ τὰς διὰ μορφῆς κατ' ὄψιν ἡδέϊας κινήσεις* (Ibid. Cfr. CICER. Tusc. III, 18, 41). Da det nu iffe var saa ganske let at forstaae, hvad Epifuro's meente med sin *ἡδονή* (cfr. CICER. ibid. § 38; MADVIG ad Cic. Fin. I, 11,

37), toge Folk sig det heller iffe altid saa nær, men erklærede sig for gode Epifureere, naar de fulgte den Sætning, at Vellyst er det høieste Gode, hvor de da kunde forflare Ordet efter deres egen Bequemmelighed. SENEC. de Vita Beata 12, 3: Ille effusus in voluptates, ructabundus semper atque ebrius, quia scit se cum voluptate vivere, credit et cum virtute; audit enim voluptatem separari a virtute non posse; deinde vitiis suis sapientiam inscribit et abscondenda profitetur. Itaque non ab Epicuro impulsu luxuriantur, sed vitiis dediti luxuriam suam in philosophiae sinu abscondunt et eo concurrunt, ubi audiant laudari voluptatem. Nec aestimatur voluptas illa Epicuri (ita enim mehercules sentio) quam sobria ac sicca sit; sed ad nomen ipsum advolant quaerentes libidinibus suis patrocinium aliquod ac velamentum. Itaque quod unum habebant in malis bonum perdunt, peccandi verecundiam; laudant enim ea, quibus erubescerent, et vitio gloriantur. Ideoque ne resurgere quidem adolescentiae licet, quum honestus turpi desiderii titulus accessit. Hoc est, cur ista voluptatis laudatio perniciosa sit, quia honesta praecepta intra latent, quod corrumpit adparet. In ea quidem ipsa sententia sum (invitis hoc nostris popularibus dicam) sancta Epicurum et recta praecipere et, si propius accesseris, tristia; voluptas enim illa ad parvum et exile revocatur, et quam nos virtuti legem dicimus, eam ille dicit voluptati. — Jevrigt var vor Digter iffe fri for stundom at følge Epifuros's Lære, iffe blot i Theorien (Satir. I, 5, 100 sqq.; cfr. Od. I, 31; Num. til 1ste Brev S. 19 sq.), men efter sin egen Tilstaelse ogsaa, naar Leiligheden gaves, i Praxis (Epist. I, 15, 42 sqq.). — Med Hensyn til Benævnelsen *porcus* kan ogsaa bemærkes, at de Gamle iffe vare saa bange for at benytte et

kraftigt Udtryk, som vi i vore polerede Dage. Saaledes siger Cicero om sig selv: Scio te voluisse, et me *asinum germanum* fuisse (Attic. IV, 5, 3); og Consularen C. Piso tiltaler han saaledes: Quid nunc te, *asine*, litteras doceam? Non opus est verbis, sed fustibus (Pison. 30, 73).

Skoleefterretninger

for

1845—1846.

Uagtet jeg ikke har anseet det for passende i de sidste Aars Programmer at meddele Underretning om, at Slagelse lærde Skole har været truet med Nedlæggelse, vil dette dog rimeligviis ikke være nogen Hemmelighed for de fleste af dem, i hvis Hænder disse Blade ville komme. Nu da Skolens Bestaaen efter to lange Aars Underhandlinger er bleven sikret ved den allerhøieste Resolution af 13de Marts d. A., har jeg kun liden Tilbøielighed til at tilbagefalde hine sørgelige Tider i Erindringen. Nogle Virkninger af den lange Uvisshed om Skolens Fremtid ere synlige for Enhver, navnlig i det forringede Antal af Skolens Disciple, og ville ikke saasnart forvindes; de andre, aandelige Virkninger, Mangel paa Mod og Lyst til at arbejde for en uvis Fremtid, ønsker jeg ikke at skildre udforligen. Den, der har prøvet, hvad det er at vente, om ogsaa kun nogle Timer, vil kunne gjøre sig en svag Forestilling om de Mennekers Stemning, der i to Aar ikke have vidst, om de vare kjøbt eller solgte, som man kalder det. Den Tid er nu endeligen overstaet, og jeg vil hellere anvende nogle Linier paa at omtale, hvad Skolen kan vente af Fremtiden, end hvad den har lidt af Fortiden. I Skrivelse af 21de Marts d. A. anmodede den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler denne Skoles Forstanderskab blandt Andet om at lade optage et foreløbigt Skjon over, hvilke Forandringer der ville behøves ved den nuværende Skolebygning for at give denne

en til en fuldstændigen udvidet lærd Skole svarende Indretning, og over de Beføstninger, som dertil ville medgaae. Forstanderskabet indgav sin Betænkning, ledsaget af Tegninger og Overslag, under 3die Mai, og senere have Bygningskyndige fra Kjøbenhavn taget Localiteterne i Diesyn. Hvad der senere kan være foretaget i Sagen, er ikke kommet til min Kundskab; men det er ikke vanskeligt at opnaae den Erkjendelse, at der endnu vil medgaae nogen Tid, forinden Skolen kommer i Besiddelse af et udvidet Locale; ja det kan neppe ansees for ønskeligt, om man vilde være altfor ilksom med at beslutte og udføre en anseelig Bygning, som bør kunne tilfredsstille flere Menneſkealderes billige Fordringer. — Endvidere har Directionen under 16de Mai opfordret mig til at meddele min Formening om, hvilke nye Lærere og i hvilke Fag der ville behøves for at danne det til den provisoriske Plans fuldstændige Gjennemførelse fornødne Lærerpersonele. I mit Svar derpaa af 21de Mai har jeg blandt Andet yttret, at det efter min Formening vilde have noget lange Udsigter, forinden nogen Udvidelse af Underviisningen ved denne Skole kunde finde Sted, da den var betinget af en Udvidelse af Bygningen; Skolen har nemlig kun fire Classerøvelser, og til en udvidet Skole behøves i det Allermindste syv.

Af det Anførte vil det være klart, at, uagtet Skolen har de bedste Udsigter til at modtage de samne Udvidelser, som ere eller blive indførte i nogen anden Skole, er det dog rimeligt, at den endnu i et Par Aar vil komme til at virke i sin gamle Form. At dette imidlertid er et absolut Onde, er jeg langt fra at ville paastaae; thi vel kunde det være behageligt snarest muligt at indføre eenaarige Classer istedetfor toaarige; men forresten er jeg ikke den Eneste, som nærer den Overbeviisning, at den i den provisoriske Plan af 25de Juli 1845 bestemte Organisation af Underviisningen ikke kan gennemføres i Sko-

lerne uden væsentlige Modificationer. Det synes da ikke at være ubilligt, at de nu favoriserede Skoler tage Stødet af for os andre, medens de forsøge paa at gjøre det Umulige muligt, og at vi, som nu stubbes tilside, kunne sidde i Rolighed og lade Andre gjøre Erfaringer, som vi siden kunne benytte. Komme vi end saaledes maaskee noget langsommere til Maalet, bør vi ikke tvivle om, at vi ville gaae desto sikkrere og kunne undgaae at indføre Forandringer, som senere maae opgives igjen.

Under disse Omstændigheder er det altsaa rimeligt, at den hidtil fulgte Timetabel indtil videre vil blive lagt til Grund for Underviisningen i det nye Skoleaar; og da denne er afstyrt i det iffor udstedte Program, og der ikke er skeet nogen Forandring i Lærerpersonalet, anser jeg det ikke fornødent her igjen at meddele den. Kun dette bør jeg tilføie, at den constituerede Overlærer, Cand. Philolog. Søren Bloch Ehrige, under 18de Juli d. A. allernaadigst er bestiftet til Overlærer ved Skolen.

Antallet af Skolens Disciple beløb sig efter sidste Program til 34. Af disse bleve 6 dimitterede med det Udfald, som den paa næste Side afstyrtede Liste udviser. Af de øvrige ere følgende efterhaanden udmeldte: Waldemar Didenburg, udmeldt den 17de Juli f. A. for at optages i Metropolitan-skolen, da hans Moder flyttede til Kjøbenhavn; Frig Ulrik Bülow, udmeldt den 30te September f. A. for at optages i Kathedralskolen i Odense, da hans Familie bosatte sig i Fyen; Jørgen Jørgensen Hjorth, udmeldt den 1ste November f. A. for at vælge en anden Bestemmelse; Søren Gotlob Harboe, udmeldt den 18de Juli d. A., da han modtog den bestemte Erklæring, at han ikke vilde blive dimitteret til Universitetet i dette Aar. — Derimod optoges i

Skolens Dimittender i Aaret 1845.

Dimittendernes Navne.	Udarbejelse i Mødermaalet.	Latin.	Latinsk Stil.	Gresk.	Hebraisk	Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	Lyst.	Fransk.	Hoved- Charakter.
1. M. A. Alsing . . .	Laud.	Laud.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laudabilis.
2. N. P. C. M. Syfow	H. ill.	Laud.	H. ill.	H. ill.	Laud.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	Laud.	Laud.	Ld.p.c.	Laud.	Haud illaud.
3. E. C. F. A. Lassen	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laudabilis.
4. P. S. C. Harboe .	H. ill.	H. ill.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	H. ill.	Ld.p.c.	Laud.	Laud.	H. ill.	Haud illaud.
5. P. J. C. E. Salicatti	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	* Laud.	Laud.	H. ill.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laudabilis.
6. P. B. F. Ronne . .	Laud.	Laud.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	Laud.	H. ill.	N.cont.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	Haud illaud.

* betegner, at et Pensum Græsk er angivet istedetfor Hebraisk.

October f. A. 3 nye Disciple og fra 1ste Juni d. A. een. Skolen har saaledes for Diebliffet 28 Disciple, der paa følgende Maade ere fordeelte i Classerne:

Fjerde Klasse.

1. Sæmund Gunløgsen, Søn af afdøde Pastor Gunløg Thorderfen, Præst til Hallormstade Præstecald under Søndermule Sysfel paa Island.
2. Erich Begtrup Holst, Søn af Pastor H. G. Holst, Sognepræst til Egtsølefmagle i Sjælland.
3. Hans Peter Strande, Søn af Kjøbmand D. N. Strande i Slagelse.
4. Ehard Frederik Beck, Søn af Provst J. P. H. Beck, Sognepræst i Ubye.
5. Christian Otto Peter Grundtvig, Søn af Kjøbmand P. C. T. Grundtvig i Ringsted.

Tredie Klasse.

1. Jørgen Peter August Møller, Søn af Toldkasserer P. Møller i Skjelskør.
2. Ludvig Peter Christian Engberg, Søn af Forpagter L. C. Engberg paa Fiurendahl.
3. Johannes Magnus Waldemar Nellesmann, Søn af Cancellieraad, Hospitalsforstander M. G. Nellesmann i Slagelse.
4. Lorenz Johan Detlef Werner, Søn af Procurator og Tiendecommissair E. J. Werner, Forvalter ved Ringsted-Kloster.
5. Carl Biggo Gøgsche, Søn af Pastor H. C. Gøgsche, Sognepræst til Hinderup ved Slagelse.
6. Johan Wilhelm Beck, Broder til Nr. 4 i 4de Klasse.

7. Jens Holger Asfenius Bache, Søn af Pastor J. A. Bache, Sognepræst til Zyderup.
8. Conrad Johan Christian Thuesen, Søn af Procurator D. Thuesen i Stjelskø.
9. Niels Benzon, Søn af Pastor E. H. B. Benzon, Capellan pro persona ved St. Peters Kirke og Hospitalet i Slagelse.

Anden Klasse.

1. Carl August Eberling, Søn af Skolens Rector.
2. Theodor Valentin Schou, Søn af Kjøbmand H. H. Schou i Slagelse.
3. Rasmus Peter Fog, Søn af Procurator S. L. Fog i Slagelse.
4. Frederik Conrad Petersen, Søn af afdøde Spindemester J. Petersen i Slagelse.
5. Henrik Jørgen Greensteen, Søn af afdøde Godsforvalter A. Greensteen paa Nygaard.
6. Frederik Wulff, Søn af Kjøbmand A. Wulff i Slagelse. (Ustuderende.)
7. Heinrich Ludvig Ferdinand Schäffer, Søn af Bagermester G. H. C. L. Schäffer i Slagelse.
8. Niels Waldemar Holst, Søn af Uhrmagermester J. Holst i Slagelse. (Ustuderende.)
9. Harald Salicatti, Søn af Provst G. G. Salicatti, Sognepræst til St. Michels Kirke i Slagelse.

Første Klasse.

1. Rudolph Emil Eberling, Broder til Nr. 1 i 2den Klasse.
2. Hans Henrik Hansen, Søn af afdøde Møller H. H. D. Hansen i Agerup Mølle.

3. Andreas Greensteen, Broder til Nr. 5 i 2den Klasse.
4. Hans Wilhelm Lund, Son af Kjøbmand J. G. Lund i Slagelse.
5. Georg Carl Theodor Schäffer, Broder til Nr. 7 i 2den Klasse.

Af disse Disciple ere S. Gunløgsen, E. V. Holst og H. P. Strande indmeldte for at dimitteres til Universitetet.

De i indværende Skoleaar i de forskjellige Classer gennemgaaede Pensa ere følgende:

Fjerde Klasse: Livii Hist. lib. II et III; Ciceronis Disputatt. Tuscul. lib. IV et V; Eiusd. Oratt. in Catilinam; Horatii Odar. lib. I—III; Virgilii Aeneid. lib. I et VI; Madvig's Latinske Sproglære. — Herodoti Hist. lib. I; Platonis Apologia Socratis; Luciani Charon; Homeri Iliad. lib. V—VIII; Ranges Græske Grammatik, især Syntaren. — 3 Hebraisk have de ældre Disciple læst de befalede 40 Capitler af Genesis; de yngre cap. 1—40; Whittes Hebraiske Sproglære. — Thorsens Historiske Udsigt over den Danske Litteratur fra § 16 til Slutningen; desuden ere forskjellige Stykker af de deri omtalte Forfattere gennemgaaede. 3 Regelen er een Udarbeidelse om Ugen skreven hjemme; undertiden have Disciplene, istedetfor at levere en skriftlig Udarbeidelse, forberedt sig hver paa sit mundtlige Foredrag. — Krog Meyers Lærebog i den Christelige Religion; Herølebs Bibelhistorie; Lucae Evangelium. — Den gamle Historie efter Langberg, Middelalderens og den nyere Historie efter Andersen. — Geographien efter Ingerslev. — Det befalede Cursus af Arithmetiken efter Bergs Lærebog, samt Ligninger af første og anden Grad, exponentielle Ligninger og Logarithmer, Differentials og Quotients

Rækker, sammensat Renteregning m. m. efter Samme. — Den plane Geometrie efter Bergs Lærebog med Tillæg; Sammes Stercometrie samt Steens mathematisk Geographie. — Hjorts Tydske Læsebog (1ste Udg.) S. 410—439; Schillers Die Piccolomini. Hjorts Tydske Grammatik. — Bierings Lectures Françaises (2den Udg.) S. 152—199; Borrings Franske Grammatik; Jørgensens Materialier til at indøve den Franske Formlære S. 1—46.

Tredie Klasse: Caesaris Comm. de Bello Gall. lib. III—V; Ciceronis oratio pro S. Roscio Amerino; Terentii Andria; af Madvigs Latinske Sprogslære den første Deel af Formlæren og af Syntaxen fra andet Afsnit Cap. 6 til Slutningen. Latinske Stile ere efter Jørgensens Materialier 2den Samling skrevne paa Skolen. Efterat Stilene ere gennemsete hjemme af Læreren og gennemgaaede for hele Classen, har enhver Discipel selv maattet rette sine Feil; derpaa ere Stilene gennemgaaede med hver Enkelt og endelig lærte udenad. — Herodoti Hist. lib. I c. 177—II c. 19 incl.; Homeri Iliad. lib. XVII vs. 560—XIX vs. 153 incl.; af Langes Grammatik Formlæren. — Af Genesis de ældre Disciple cap. 1—6, de yngre cap. I—II, 17. Af Whittes Hebraiske Sprogslære have de ældre Disciple læst indtil tiende Capitel med Undtagelse af Nominallæren, de yngre en Udsigt over de regelmæssige Former. — H. P. Holsts Danske Læsebog for Mellemklasserne og de høiere Classer 1ste Deel, første Afsnit og adskillige Stykker af sidste Afsnit; derpaa en Deel af Dehlschlägers Nordens Guder. Holsts Interpunctionslære. En Stil ugentlig skreven paa Skolen. — Af Kroz Meyers Lærebog de 69 første Paragrapher indtil „Pligter imod os“ selv; af Herøles Bibelhistorie det gamle Testament indtil tredje Afdeling, og af Jensens Geographisk-historisk Beskrivelse over Palestina fra Begyndelsen indtil Samaria. — Af den ældre Hi

storie: Macedoniens, de enkelte Staters, som opkom ved det Macedoniske Monarchies Oplosning, og af Romernes Historie til Krigen med Cimbrerne; af den nyere: Danmarks fra Kong Hans, Norges, Sverrigs, Ruslands, Polens, Preussens, Böhmens og Ungarns Historie. — Af Geographien: fra Sudan i Africa, America, Australien og af Europa Landene forfra til Holland. — Arithmetik: det befalede Cursus efter Bergs Arithmetik samt Figuringer af første Grad. — Geometrie: det befalede Cursus efter Bergs Geometrie. — Hjorts Tydske Læsebog (2den Udgave) S. 21—58; Sammes Grammatik S. 1—76. — Borrings Études littéraires Tome I (3die Udg.) S. 335—373; af Sammes Grammatik Formlæren til de uregelmæssige Verber af 3die Conjug.; Jørgensens Materialier S. 1—29.

Anden Klasse: Cornelii Nepotis Praefatio, Miltiades, Hannibal, Cato, Atticus; Phaedri Fabular. lib. II—IV, 8; af Madvig's Latinste Sproglære hele Formlæren samt af Drdfeiningslæren første Afsnit og fire Capitler af andet Afsnit med Forbigaaelse af de fleste Anmærkninger. Tre Timer om Ugen Latinst Stil og een Time Version. — Græst: Kanges Materialier, tredie Udgave, forfra til Verber efter Conjugationen paa —*μν*. Det Tilsvarende i Grammatiken. Den ældre Discipel desuden af Læsebogen S. 63—77. — Molbechs Danske Læsebog S. 187—210; Mallings Store og gode Handlinger (2den Udg.) S. 175—208; Doppermanns Indledning til den Danske Sproglære; af Bengiens Grammatik Drddannelseslæren; Holst's Interpunctionsregler. Een Stil om Ugen, skreven hjemme. — Balles Læsebog i den christelige Religion Cap. 5—8; Hersteds Bibelhistorie indtil 7de Periode. — Af den ældre Historie: de ældste Stater i Asien og Africa, Carthagos og Persiens Historie og af Grækenlands til efter Heraklidenes Indfald; af den nyere: Danmarks Historie fra Erik Lammet,

Norges, Sverrigs, Ruslands og Polens. — Af Geographien: Rigerne i Europa fra Holland og Staterne i Asien. — Arithmetik: efter Berg Cap. I—III, V og VI, X indtil Nr. 155. — Geometrie: Sammes Lærebog indtil Polygonlæren. — Riises Tydske Læsebog for Begyndere (3die Udg.) S. 58—111; Hjorts Grammatik S. 1—57. — Borrings Manuel de langue Française (4de Udg.) S. 43—60. Af Abrahams's Grammatik læst af Boiningslæren det Vigtigste af Capitterne om Declination, om Kønnet, om Tallet, om Pronominerne og Verberne til § 124. Den yngre Afdeling: Borrings Manuel, Chorlæsning og oversat S. 6—25; efter Abrahams's Grammatik Hjelpeverberne og de regelrette Verbers Conjugation i Handleformen, Lidformen og den reflexive Form. Retroverteren til Fransk.

Første Klasse: Af Borgens Latinske Læsebog har Elberling læst 4de, 5te og 6te Afsnit, Greensteen, Lund og Schæffer de fire første Afsnit; Hansen de to første Afsnit. Madvig's kortere Bearbejdelse af den Latinske Formlære samt de syntaktiske Regler, hvortil Dvølskerne i at oversætte fra Dansk paa Latin gave Anledning. Tre Timer om Ugen Latinsk Stil. — Molbechs Danske Læsebog S. 1—61; Dyperrmanns Indledning til den Danske Sproglære; Dictat to Gange om Ugen og een Stil om Ugen udarbejdet hjemme. — Valles Lærebog Cap. 1—4; Birch's Bibelhistorie. — Rosods Udtog af Historiens vigtigste Begivenheder indtil Wiener=Congressen i 1814. — Af Geographien: Staterne i Asien fra Persien, Africa og til Sydameric. — Riises Tydske Læsebog, Chorlæsning, Oversættelse S. 58—94, Retroverteren til Tydsk, grammaticalsk Analyse.

Med Tegneunderviisningen i de to nederste Classer oves Disciplene afserlende i geometrisk Tegning og Frihaandstegning.

Ligesom i de foregaaende Aar skal jeg nu meddele et Udtog af Skolens Regnskab for Aaret 1845, idet jeg forudskifter den Bemærkning, at Skolegaardens Grundtarts-lob paa $7\frac{1}{2}$ Tdr. Land efter den tidligere Fæsters Død (sammen- lign Progr. f. 1841 S. 19) nu er bortfæstet mod en aarlig Afgift af 1 Td. 7 Skpr. 1 Fdk. Byg pr. Tde. Land (14 Tdr. 7 Skpr. $3\frac{1}{2}$ Fdfr. for hele Lodden).

	Rbd.	Sk.
Samtlige Indtægter have beløbet sig til	14204	19 $\frac{3}{4}$
Udgifterne	11974	30 $\frac{1}{2}$
Beholdning	2229	85 $\frac{1}{4}$
Indtægterne have været følgende:		
1. Beholdning efter Regnskabet for 1844	2252	9 $\frac{1}{4}$
2. Renter af Skolens Capital (828 $\frac{1}{2}$ Rbd.) og af det Drølevske Legat fra Korsør (50 Rbd.)	35	12
3. Heininge Sogns Kongetiende (113 Tdr. 4 $\frac{1}{2}$ Skp. Byg)	453	6 $\frac{1}{2}$
4. Afgiften af Skolegaardens Grundtarts- lob ($7\frac{1}{2}$ Tdr. Land)	59	72
5. Degnepensioner	223	80
6. Af Byens Kirker 3 Tdr. Byg	11	48
7. Samtlige Skolecontingenter (Skolepenge, Lyses- og Brændpenge, Indskrivnings- penge, to Testimonier, Refusion for Charakteerbøger)	621	6
8. Indtægter af Slagelse Hospital	9961	7
9. Overskud af Kallundborg nedlagte Latin- skoles Indtægter for Aaret 1844 . .	253	81
I alt	13871	33 $\frac{3}{4}$

	Rbd.	St.
Transport	13871	33 $\frac{3}{4}$
10. Extraordinaire Indtægter	7	82
11. Tilbagebetalte Gageforskud	325	"
Tilsammen	14204	19 $\frac{3}{4}$
Udgifterne have være følgende:		
	Rbd.	St.
1. Gager til Skolens faste og constituerede Lærere	3880	"
2. Betaling til andre Lærere (Sanglærer, Gymnastiklærer, Tegnelærer og Læreren i Hebraisk) samt Godtgjørelse til Lærerne for forøget Undervisningsarbeide under en Vacance	520	64
3. Gratification til een Lærer	200	"
4. Pension til en entlediget Lærer	533	32
5. Udgifter til Bibliothekets Forsyning	106	13
6. Udgifter i Anledning af Bygningernes Vedligeholdelse	241	62
7. Udgifter til Inventariets Vedligeholdelse og Forøgelse	11	48
8. Udgifter til de gymnastiske Apparaters Vedligeholdelse og Forøgelse samt til Badetoure for Disciplene	58	64
9. Brændselsfornödenheder	141	32
10. Belysningsudgifter	37	24
11. Skatter af Skolegaarden, dens Jorder og Heininge Tiende, med Fradrag af den Deel, som refunderes af Brugerne af Skolens Jorder	86	7 $\frac{1}{2}$
Kateris	5816	58 $\frac{1}{2}$

	Rbd.	St.
Transport	5816	58½
12. Regnskabsførerens Procenter for 1845 og Portoudgifter i Anledning af Regns- skabet	171	12
13. For Skoleopvarmning og Budløn . . .	34	"
14. Reengjøringsudgifter	41	67
15. Expeditionssgebyr	12	"
16. Udgifter i Anledning af Programmet for 1845	74	23
17. Forskjellige Udgifter	24	62
18. Bevilgede Gageforskud	300	"
19. Afgivet Overskud til den almindelige Skolefond	5500	"
Tilsammen	11974	30½

Skolebeneficierne for Skoleaaret fra 1ste October 1845 til 30te September 1846 ere ved Resolution af den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Stoler af 8de November 1845 fordeelte saaledes:

1. Høieste Stipendium, 50 Rbd. (af hvilke 20 Rbd. udbetales og 30 Rbd. oplægges): E. B. Holst, S. Gunløfsen og J. P. A. Møller.

2. Mellemsste Stipendium, 35 Rbd. Ingen.

3. Laveste Stipendium, 20 Rbd. (af hvilke 10 Rbd. udbetales og 10 Rbd. oplægges): J. M. W. Nellesmann, C. J. C. Thuesen, N. Benzon, J. C. Petersen og H. J. Greensteen.

4. Fri Undervisning (foruden Stipendiarierne): C. D. P. Grundtvig, P. J. D. Werner, C. W. Götsche,

J. H. A. Bache, N. P. Fog, C. A. Elberling, S. Salicatti,
H. E. F. Schäffer og N. E. Elberling.

Disciplenes Morsskabsbibliothek har i afvigte Skole-
aar havt følgende Tilvæxt:

N. Baggesen, J. Baggeseus Biographi, 2det Bind 2det
Hefte.

J. Baggesen, Danske Bærker, 4—8 Bind.

Fr. Barfod, Skandinaviske Folketalender for 1846.

Blom, Krigstildragelserne i Sjælland i 1807.

J. E. Heiberg, Urania for 1846.

— To Tidsaldre, af Forfatteren til en Hverdags-
historie.

Jngemann, Fortællinger, 3—4 Bind.

N. Meyer, En Jøde.

C. Chr. Monrath, Nordiske Penningmagasin for 1844—1845.

P. E. Møller, Gæa for 1846.

Palzow, Thomas Thyrnau, oversat, 1—3 Deel.

Raasloff, Skildring af de politiske og militære Forhold i
Algérie.

Thisted, Le Nord, Revue de la literature Française.

Dehlenschläger, Digterværker, 5—12 Bind.

Udsigt over Morsskabsbibliothekets Regnskab ind-
til 1ste Juli 1846.

Indtægter:

1. Beholdning efter Regnskabet indtil 1ste Juli

1845 18 Rbd. 25 Sk.

Væris 18 Rbd. 25 Sk.

	Transport 18 Rbd. 25 St.
2. Contingent af 31 Deeltagere for sidste	
Halvaar 1815	15 — 48 —
3. Contingent af 25 Deeltagere for første	
Halvaar 1816	12 — 48 —
	Indtægternes Sum 46 Rbd. 25 St.

Udgifter:

1. Indkjøb af Bøger ifølge Regning fra	
Fr. Lindberg	48 Rbd. 69 St.
2. Bogbinderregning for 29 Bind	5 — 24 —
	Udgifternes Sum 53 Rbd. 93 St.
	Underbalance 7 Rbd. 68 St.

Skolebibliotheket selv er siden sidste Programs Udgivelse blevet forøget med følgende Bøger:

- F. G. Altenburg, Adnotationes ad T. Lucretii Cari aliquot locos. Schlessingen 1845. 4. (Prog.)
- Annaler for Nordisk Oldkyndighed. 1814—45. Kbhavn. 1845. 8.
- A. F. M. Anton, De interpretatione locorum quorundam, quibus siderum mentionem facit Horatius. Halle 1844. 4. (Prog.)
- B. C. E. Anton, De logico principio identitatis et contradictionis. Gorlicii 1844. 8.
- R. G. Anton, Verzeichniß mehrerer in der Oberlausiz üblichen Wörter. 15tes und 16tes St. Görlitz 1844—45. 4. (Prog.)
- — Expositio doctrinae de categoriis. Gorlicii 1844. 4. (Prog.)
- F. Arndt, De fractionibus continuis. Sundiae 1845. 4. (Prog.)
- Auctorum, qui choliambis usi sunt, Graecorum reliquias collegit et illustravit J. H. Knochius. Fasc. post. P. I. Herford 1845. 4. (Prog.)
- C. Bader, Nachrichten über das Gymnasium zu Paderborn. Paderborn 1845. 4. (Prog.)

- V. Vardenfleth, Stormen paa Strassund af et combineret dansk og hollandsk Troppecorps den 31te Mai 1809. Kbhvn. 1846. 8.
- Baumgardt, Ueber die Flora der Insel Rügen. Putbus 1845. 4. (Prog.)
- Beckers Verdenshistorie, XII, 5—XIII, 6. Kbhvn. 1845. 8.
- Becker, De Aetoliae finibus ac regionibus diss. Bonn 1845. 4. (Prog.)
- Beeskow, De sedibus Cheruscorum. Berlin 1844. 4. (Pr.) (C. H. A. Bendtsen) Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Ribe Cathedralskole. Ribe 1845. 8.
- Bensemann, Wer gehört zu den gebildeten Ständen? Gösslin 1845. 4. (Prog.)
- H. Berghaus, Allgemeine Länder- und Völkerkunde. Register. Stuttgart 1846. 8.
- A. F. Bergsøe, Den danske Stats Statistik. II, 3. Kbhvn. 1846. 8.
- Bernhardt, Magia naturalis von J. B. Porta. Wittenberg 1845. 4. (Prog.)
- N. J. Biedermann, Ueber das Nützlichkeitsprincip. Bonn 1844. 4. (Prog.)
- Uddrag af J. Bircherods historisk-biographiske Dagbøger for Marcus 1658—1708, udgivne ved Chr. Melbeck. Kbhvn. 1846. 8.
- L. Bischoff, Observatt. in Taciti Annalium libr. I. Wesel 1845. 4. (Prog.)
- C. F. H. Bittcheri Comm. de P. Abaelardi theologia systematica. Numburgi 1844. 4. (Pr.)
- S. N. J. Bloch, Om Accentuationens Gyldighed i de gamle Sprog. Næstved 1845. 8. (Pr.)
- W. H. Blume, Aphoristische Beiträge zur lateinischen Grammatik. I. Brandenburg 1845. 4. (Pr.)
- Bodsrít til að hlusta á þá opinberu yfirlýsingu í Vefsafnata Stóla Mái 1845. Reykjavík 1845. 8.
- V. Böbel, Tabellarische Uebersicht der deutschen Literaturgeschichte. 4te Forts. Gießen 1845. 4. (Pr.)
- H. G. Bohr, Efterretninger om det von Westenfe Institut for Skoleaaret 1844 og 45. Kbhvn. 1845. 8. (Pr.)
- E. F. Bojesen, Bidrag til Fortolkningen af Aristoteles's Bøger om Staten. 2den Deel. Kbhvn. 1845. 8. (Pr.)
- H. Bone, Ueber den deutschen und philosophischen Unterricht. Köln 1844. 4. (Pr.)

- Boner, Trigonometrische Aufgaben. Münster 1815. 4. (Pr.)
- H. Bonitz, *Observ. criticae in Aristotelis Magna moralia et Ethica Eudemia.* Stettin 1814. 4. (Pr.)
- B. Borgen, *Efterretninger om Metropolitanaskolen for Skoleaaret 1814—1815* Kbhvn. 1815. 8. (Pr.)
- A. Bormann, *Antiquitatum Lanuvinarum Part. I.* Halle 1815. 4. (Pr.)
- J. C. Bornemann, *Om Retsordenens Natur og Væsen.* Hauniæ 1815. 4. (Pr.)
- K. W. Bouterwek, *Ueber Cädmon, den ältesten angelsächsischen Dichter.* Elberfeld 1815. 4. (Pr.)
- Brandis, *Ueber die Auflösung der numerischen Gleichungen.* Altona 1815. 4. (Pr.)
- Braune, *Odysee XIV, 1—60.* Als Probe einer Erklärung des Homer. Guben 1815. 4. (Pr.)
- Brehmer, *Ueber höhere geometrische Reihen.* Putbus 1811. 4. (Pr.)
- H. Bröchner, *Om det jødiske Folks Tilstand i den nærfste Periode.* Kbhvn. 1815. 8.
- C. A. F. Brueckner, *Cicero num Catilinam repetundarum reum defendit? Suidnicii* 1814. 4. (Pr.)
- J. Brüggemann, *Ueber Real-Clasfen und ihre Verbintung mit Gymnasien.* Conig 1815. 4. (Pr.)
- Buch, *De Romanae reipublicae forma immutata.* Minden 1815. 4. (Pr.)
- Budget for Aaret 1816. Kbhvn. 1816. 4.
- J. C. Burckard, *Chronologischer Abriff der Kirchengeschichte der sechs ersten Jahrhunderte.* Heiligenstadt 1811. 4. (Pr.)
- Busse, *Ueber Kritik der Sprache.* Berlin 1814. 4. (Pr.)
- H. Buttman, *Das Griechenthum und das jugendliche Alter.* Prenzlau 1815. 4. (Pr.)
- Cadenbach, *Prolegomena ad Virgilio Aeneidem.* Gießen 1811. 4. (Pr.)
- S. Cavallari, *Zur Topographie von Syrakus.* Göttingen 1815. 8.
- Chronicon montis sereni, recens. F. A. Eckstein.* Part. 1—II. Halle 1814—15. 4. (Pr.)
- M. T. Cicero's zweite Rede gegen den Verres, Buch I c. 21—39, übers. von C. A. Brauneiser. Hadersleben 1815. 4. (Pr.)
- — Rede für M. Lic. Archias, übers. von C. W. Nauck. Gottbus 1811. 4. (Pr.)

- P. H. Golding, Regle latinske Synonymer. Aalborg 1845. 8. (Pr.)
- F. Crusius, De notione τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ in N. T. obvia. Magdeburg 1844. 4. (Pr.)
- H. A. Daniel, Bürger auf der Schule. Halle 1845. 4. (Pr.)
- Udvalgte Danske Viser fra Middelalderen, udgivne paa ny af Abrahamson, Nyerup og Rahbek. I—V. Kbh. 1812—14. 8.
- A. Dederich, Drusus in Unter-Germanien. Emmerich 1844. 4. (Pr.)
- J. H. Deinhardt, Ueber Pantheismus und Deismus in den vorchristlichen Religionen. Bromberg 1845. 4. (Pr.)
- W. Dillenburger, Horatiana. Part. II. Emmerich 1845. 4. (Pr.)
- A. A. Ditki, Ueber das ehemalige Augustinerkloster in Kössel. Forts. Königsberg 1845. 4. (Pr.)
- H. Dohrn, Ueber Cato den Aelteren und dessen Lebensverhältnisse. Zgehoe 1845. 4. (Pr.)
- A. N. G. Dominicus, De Appiano Rerum Rom. scriptore Graeco. Coblenz 1844. 4. (Pr.)
- L. Driesen, De M. Fabii Quintiliani vita. Cliviis 1845. 4. (Pr.)
- W. Drumann, Geschichte Roms in seinem Uebergange von der republikanischen zu der monarchischen Verfassung. I—VI. Königsberg 1834—44. 8.
- Eichler, Ueber den Gebrauch der französischen Accente. Stendal 1844. 4. (Pr.)
- Esfermann, Ueber die Electricitätsvertheilung. Saarbrücken 1844. 4. (Pr.)
- Elsner, Differenz der empirischen Naturforschung und der Naturphilosophie. Breslau 1845. 4. (Pr.)
- Elvenich, Uebersicht der Ereignisse in Italien seit dem Untergange des weströmischen Reiches. Düren 1841. 4. (Pr.)
- Engelbrecht, Ueber die wichtigsten Lebensumstände des Aristoteles. Eisleben 1845. 4. (Pr.)
- F. W. Engelhardt, Anacoluthorum Platoniorum spec. III. Danzig 1845. 4. (Pr.)
- Engelste og Skotte Hølleviser, fordanstede af S. Grundtvig Kbhvn. 1846. 8.
- J. E. Ersch und J. G. Gruber, Allgemeine Encyclopädie. 1te Sect. 41 und 42 Th.; 2te Sect. 25 Th.; 3te Sect. 20 Th. Leipzig 1845. 4.

- Th. H. Erslew, Almindeligt Forfatter-Lexicon. Sde Hefte. Kbhvn. 1845. 8.
- D. F. Eschricht, Om de uvilkaarlige Livsytringers Forhold til de vilkaarlige. Kbhvn. 1845. 4. (Pr.)
- Fabian, De constructione particularum quum. Pars I. Königsberg 1844. 4. (Pr.)
- M. F. Fabian, Bemerkungen über die Ruthardische Methode. Pyl 1845. 4. (Pr.)
- Fisch, Ueber die regelmässigen Körper. Arnsherg 1845. 4. (Pr.)
- M. Fleischer, Meditationum ad Horatii Flacci poesin lyricam pertinentium Part. I. Embricae 1844. 4. (Pr.)
- For Literatur og Kritik. III, 3 og 4; IV, 1—2. Odense 1815—46. 8.
- A. E. Franke, Ueber das Princip der Erziehung. Torgau 1845. 4. (Pr.)
- G. E. Th. Franke, Wie soll die Straußische Ansicht vom Christenthum aufgefaßt und widerlegt werden? Jlenzburg 1845. 8. (Pr.)
- W. L. Freese, Ueber die Gleichheit der lakedämonischen Bürger. Stralsund 1844. 4. (Pr.)
- J. Freudenberg, Vindiciarum Virgilianarum specimen. Bonn 1845. 4. (Pr.)
- W. Freund, Wörterbuch der Lateinischen Sprache. III, 2. Leipzig 1845. 8.
- — Präparation zum Cornelius Nepos. Berlin 1846. 8.
- — Präparation zu Dvids Metamorphosen. 1 Hft. Berlin 1846. 8.
- C. A. Friedländer, Die Lehre von der Bildung und Form der hebräischen Nomina. Stettin 1845. 4. (Pr.)
- E. A. Fritsch, De casuum obliquorum origine et natura. Gießen 1845. 4. (Pr.)
- Fuhlrott, Bedeutung des naturgeschichtlichen Unterrichts an Realschulen. Elberfeld 1844. 8. (Pr.)
- Fulda, Emploi du mode, Chapitre de la grammaire Française. Duisburg 1845. 4. (Pr.)
- Gent, Ueber die Brechung der Lichtstrahlen im Prisma. Liegnitz 1845. 4. (Pr.)
- Genthe, Probe einer Bearbeitung des Gedichtes: "Der grosse Rosengarten zu Worms." Eisleben 1844. 4. (Pr.)

- Geschichte der europäischen Staaten, herausgegeben von A. H. L. Heeren und J. A. Ufert. 22ste Liefer. 1ste und 2te Abth. Hamburg 1846. 8.
- Giesebrecht, De litterarum studiis apud Italos primis medii aevi saeculis. Berlin 1845. 4. (Pr.)
- Glossarii Latini Fragmentum primum edidit Hildebrand. Dortmund 1844. 4. (Pr.)
- F. V. Graser, Variarum lectionum libellus. Guben 1844. 4. (Pr.)
- Grieben, De primordiis ecclesiae Britannicae. Cöslin 1844. 4. (Pr.)
- Grönlands historiske Mindesmærker. III. Kbhvn. 1845. 8.
- C. J. Grysar, Prolegomena ad Ciceronis libros de officiis. Köln 1844. 4. (Pr.)
- Güglaff, Ueber den mathematischen Unterricht auf Gymnasien. Marienwerder 1844. 4. (Pr.)
- H. Habler, Darstellung der Entwicklung und Ausbildung des deutschen Städtewesens im Mittelalter. Oppeln 1844. 4. (Pr.)
- J. A. Hagelüken, Ueber die Bildung des Herzens an den Gymnasien. Köln 1844. 8.
- J. F. Hagen, Ægteskabet, betraget fra et ethisk-historisk Standpunkt. Kbhvn. 1845. 8.
- H. Hagge, Ueber die lex Servilia repetundarum. Stückstadt 1845. 4. (Pr.)
- E. A. Hahnrieder, Bestimmung der absoluten Intensität der magnetischen Erdkraft. Meseritz 1844. 4. (Pr.)
- M. Hammerich, Om Realskolens Væsen. Kbhvn. 1845. 8. (Pr.)
- Hankel, Ueber die Magnetisirung von Stahlnadeln. Halle 1845. 4. (Pr.)
- R. Hanovius, De Aristophanis ampulla versuum corruptrice. Züllichau 1844. 4. (Pr.)
- J. A. Hartrodt, Bestimmung der Kanten, Ecken und Diagonalen eines Polyeders. Mühlhausen 1844. 4. (Pr.)
- Hartung, Beiträge zur populären Erklärung des Faust. I. Schleusingen 1844. 4. (Pr.)
- C. Hauch, Om flere af den ældre Verdens religiøse Myther. Kbhvn. 1845. 4. (Pr.)
- Haupt, Die Staaten des Alterthums in der Dialektik ihrer Principien. Königsberg 1845. 4. (Pr.)

- C. G. Heiland, Quaestionum de dialecto Xenophontea capita selecta. Halberstadt 1844. 4. (Pr.)
- J. Heimbrod, M. Tull. Cicero inde ab Id. Mart. 710 usque ad Cal. Jan. 711 p. R. c. Gleiwitz 1844. 4. (Pr.)
- J. Held, Comm. de Cn. Julii Agricolaе vita, quae vulgo Corn. Tacito adsignatur. Suidnicia 1845. 4.
- C. C. Hense, Diss. de Euripidis persona apud Aristophanem part. Halberstadt 1845. 4. (Pr.)
- Herrig, Essay on Merlin the Magician. Elberfeld 1845. 8. (Pr.)
- Heydler, Kritischer Brief an Stallbaum über Plato's Philebus. Frankfurt a. D. 1844. 4. (Pr.)
- H. Hiecke, Der deutsche Unterricht auf deutschen Gymnasien. Leipzig 1842. 8.
- — De partibus orationis. Merseburgi 1845. 4. (Pr.)
- J. Hildebrand Nexum sententiarum Laelii explicuit. Sorau 1844. 4. (Pr.)
- Hinzpeter, De interpretatione Novi Testamenti Graeci. Bielefeld 1844. 4. (Pr.)
- Historisk Tidsskrift. VI, 1 og 2. Kbhvn. 1845. 8.
- E. Höchster, La langue Française considérée comme partie d'enseignement de nos collèges. Coblenz 1845. 4. (Pr.)
- H. Huberdt, Die Principien der Wahrscheinlichkeits-Rechnung. Berlin 1845. 4. (Pr.)
- Hudemann, Ueber Magos Schicksale und die Begebenheiten vor der Schlacht bei Zama. Schleswig 1845. 4. (Pr.)
- H. E. Hundrup, Skole-Calendar. Kbhvn. 1845. 8.
- B. Hüppe, Bruchstück aus der Geschichte der deutschen National-Litteratur. Coesfeld 1844. 4. (Pr.)
- G. L. Janson, De Graeci paullo post futuri forma atque usu. Rastenburg 1844. 4. (Pr.)
- C. F. Ingerslev, Epistola critica ad C. F. S. Alschevski, Part. I. Kbhvn. 1845. 8. (Pr.)
- — Bidrag til Kolding lærde Skoles Historie. Kbhvn. 1845. 8. (Pr.)
- H. Joachimsthal, Ueber die Bedingung der Integrabilität. Berlin 1844. 4. (Pr.)
- G. Junghann, Ueber die Potenzialfunctionen des dritten Grades. Luckau 1844. 4. (Pr.)

- A. Kahlert, Corn. Taciti sententiae de natura, indole ac regimine deorum, Part. I. Breslau 1844. 4. (Pr.)
- G. Kahntii Symbolae criticae in M. Tullii Ciceronis epistolas. Zeitz 1844. 4. (Pr.)
- W. Kallenbach, Ueber Geschichtserzählung der Griechen u. Römer. 2ter Th. Duedlinburg 1844. 4. (Pr.)
- Kampmann, De in praepositionis usu Plautino. Breslau 1845. 4. (Pr.)
- A. Kastner, Einiges über Sagen, namentlich Schlesiens. Reize 1845. 4. (Pr.)
- W. C. Kayser, Quaestionum Tragicarum Pars I. Fragmenta Agathonis collecta. Sorau 1845. 4. (Pr.)
- C. A. Keil, Sylloges Inscriptionum Boeoticarum Particula. Numburgi 1845. 4. (Pr.)
- Keller, Nonnulla de Ciceronis oratione pro M. Marcello. Ratibor 1845. 4. (Pr.)
- H. Kiepert, Topographisch-historischer Atlas von Hellas und den Hellenischen Colonien. III Hft. Berlin 1846. Fol.
- C. Kiesel, De Horatii carmine Justum et tenacem. Düßeldorf 1845. 4. (Pr.)
- G. Kiessling, De enunciatis hypotheticis in lingua graeca et latina Comm. II. Zeitz 1845. 4. (Pr.)
- Klinkmüller, De principatu Agathoclis, Siciliae tyranni. Sorau 1844. 4. (Pr.)
- K. F. Klöden, Ueber die Stellung des Kaufmanns während des Mittelalters. 4tes Stück. Berlin 1844. 8. (Pr.)
- — Beiträge zur Geschichte des Oberhandels. I. Berlin 1845. 8. (Pr.)
- E. D. Klopsch, Geschichte des Geschlechts von Schönau. II, 2 mit Forts. Glogau 1844—45. 4. (Pr.)
- W. A. Klüg, Ueber die Ausbildung jugendlicher Phantasie. Neu-Stettin 1844. 4. (Pr.)
- H. Knebel, De memorabili signo eburneo nuper effosso. Duisburg 1844. 4. (Pr.)
- L. A. Knorr, Beitrag zur Charakteristik der polnischen Sprache. Meseritz 1845. 4. (Pr.)
- F. W. König, Das leibliche Leben des Menschen. Ratibor 1844. 4. (Pr.)
- Koppe, Beiträge zur Elementar-Mathematik. Soest 1845. 4. (Pr.)

- Kostka, De praecognitionibus Homericis. Lyck 1814. 4. (Pr.)
- V. Krahe, Ueber das Bewußtsein der Sünde und Erlösungsbedürftigkeit bei den Griechen und Römern. Düsseldorf 1814. 4. (Pr.)
- A. Kramer, Ueber das Fourier'sche Theorem. Nordhausen 1845. 4. (Pr.)
- Krause, Zeigt sich die Menschheit in ihrer Geschichte als ein organisches Ganze? Neu-Nuppin 1845. 4. (Pr.)
- Kraynicki, De populi Rom. suffragiorum ferendorum ratione. Königsberg 1841. 4. (Pr.)
- S. Krøyer, Naturhistorisk Tidsskrift. Ny Række I, 5—6; II, 1. Kbhvn. 1845—46. 8.
- Kuhn, Zur ältesten Geschichte der indogermanischen Völker. Berlin 1845. 4. (Pr.)
- L. Kühnast, De Recuperatoribus ad T. Livii locum 26 c. 48. Thoruni 1845. 4. (Pr.)
- J. P. F. Königsfeldt, Prover af en Lærebog i Berdenshistorien. Kbhvn. 1845. 8. (Pr.)
- Lange, Observationes criticae in Iliadis librum II. Fasc. II. Dets 1844. 4. (Pr.)
- H. Lehmann, De rationibus physiologicis humoris aquei oculi humani. Havniæ 1846. 8.
- E. Lembcke, Oversigt over Europas Folkstammer. Kbhvn. 1845. 8. (Pr.)
- Th. Lenhoff, Adnotationes ad Aeschyli Choephororum parodum. Neu-Nuppin 1844. 4. (Pr.)
- J. F. Ley, Ueber die Auflösung der Aufgaben des Apollonius von dem bestimmten Schnitte. Köln 1815. 4. (Pr.)
- E. Leyde, Ueber die Constitution organischer Verbindungen. Berlin 1845. 4. (Pr.)
- H. Lhardy, Quaestionum de dialecto Herodoti caput I. Berlin 1844. 4. (Pr.)
- J. A. Lilienthal, 51 trigonometrische Aufgaben. Braunenberg 1845. 8. (Pr.)
- A. J. Lindau, Kritische Bemerkungen zu den Poesien des Horaz. Dets 1845. 4. (Pr.)
- I. F. Lingnau, De verbalibus quibusdam dubiae originis nominibus in men et mentum exeuntibus disc. II. Braunsberg 1844. 4. (Pr.)
- Lister over Examen artium i Aaret 1845. Kbhvn. Fol.

- Titi Livi Rerum Romanarum ab urbe condita libri, ad codicum msc. fidem emendati ab C. F. S. Alschefski. III. Berolini 1846. 8.
- H. Loew, Dipterologische Beiträge. Posen 1845. 4. (Pr.)
- G. Lorentz, Annotationum in T. Livii libr. V specimen. Köln 1845. 4. (Pr.)
- Losch, De perfecti temporis et plusquamperfecti formis Homericis. Rastenburg 1845. 4. (Pr.)
- Lucas, Topographicae descriptionis Euboeae insulae specimen. Hirschberg 1845. 4. (Pr.)
- J. J. Lucht, Bericht über den Lehrgang der Kieler Stadtschule. Kiel 1845. 4. (Pr.)
- J. Lufe, Eine mathematische Aufgabe. Culm 1845. 4. (Pr.)
- G. F. G. Lund, De parallelismo syntaxis Graecae et Latinae usu casus genitivi demonstrato. Hauniae 1845. 8.
- J. N. Madvig, Græff Ordfeiningslære, især for den attiske Sprogform. Kbhvn. 1846. 8.
- I. H. Mansa, Nørrejylland. Pl. 7. Landk.
- Marco Polo's Reisen im dreizehnten Jahrhundert. Zum ersten Male vollständig nach den besten Ausgaben Deutsch mit einem Kommentar von A. Büsch. Leipzig 1845. 8.
- F. Martini De aliquot Horatii carminibus commentatio critica. Posen 1844. 4. (Pr.)
- M. Matthäi, Ueber Kettenbrüche. Liegnitz 1844. 4. (Pr.)
 — — Theorie der specifischen und der latenten Wärme. Ibid. 1845. 4. (Pr.)
- K. Matthiä, Beitrag zur Lehre von den griechischen Partikeln $\gamma\epsilon$, $\alpha\pi\alpha$, $\mu\acute{\epsilon}\nu$, $\delta\acute{\epsilon}$, $\alpha\upsilon$. Quedlinburg 1845. 4. (Pr.)
- Meincke, Ueber den Gebirgsbau der Insel Java. Prenzlau 1844. 4. (Pr.)
- T. R. Mende, De infinitivo historico apud scriptores Latinos. Spec. I. Brieg 1845. 4. (Pr.)
- Menn, De iure Romano magistratum accusandorum. Düren 1845. 4. (Pr.)
- Mensing, Ueber die Anfangsgründe der symbolischen Geometrie. Erfurt 1845. 4. (Pr.)
- P. Mérimée, Études sur l'histoire Romaine. I—II. Paris 1844. 8.
- Merkel, Metrisch-kritische Abhandlung über Apollonius Rhodius. Magdeburg 1844. 4. (Pr.)

- Merleker, Die Epeirische Dynastie. Königsberg 1844.
4. (Pr.)
- M. Mohr, Comm. de loco orationis Demosthenis in Androktionem. Coloniz Agripp. 1845. 4.
- H. Moiszisztig, Quaestiones de adiectivis graecis verbalibus. Conig 1844. 4. (Pr.)
- Möller, Beiträge zur Geschichte der Völkerwanderung.
1. Königsberg 1845. 4. (Pr.)
- T. h. Möller, Zur Bestimmung des classischen Ausdrucks.
Wien 1845. 4. (Pr.)
- Moser, Gedanken über den Charakter der germanischen Welt im Vergleich zur romanischen. Sorau 1815. 4.
(Pr.)
- R. Mühlberg, Ueber die hebräischen Conjugations-Formen Hiphil u. Hithpael. Mühlhausen 1845. 4. (Pr.)
- G. Mühlmann u. E. Jenicke, Repertorium der classischen Philologie. II, I. Leipzig 1846. 8.
- P. E. Müller, Sagabibliothek. I—III. Kbhv. 1817—20. 8.
- Müller, Ueber proportionale Kreis-Potenzen. Berlin 1844.
4. (Pr.)
- J. P. Mynster, Annalium Paulinorum adumbratio. Haunia 1845. 4. (Pr.)
- C. Nieberding, De Fragmentis quibusdam a N. Perotto suppositis. Richlinghusii 1845. 4. (Pr.)
- R. C. Nielsen, Indbydelsesskrift til den off. Examen i den videnskabelige Realskole i Aarhus. Aarhus 1815.
8.
- C. Nitka, Num Homero fabula Aeropes Cretensis nota fuerit, Part. I. Königsberg 1844. 4. (Pr.)
- Noeggerath, De Aeschyli Supplicibus. Arnberg 1844.
4. (Pr.)
- Ogienski, Welches ist der Sinn des platonischen *τὰ ἀνόητα γράττειν*? Trzemesno 1845. 4. (Pr.)
- F. C. Olsen, Bemærkninger ang. Underviisningen i Moderesmaalet i de lærde Skoler. Viborg 1845. 8. (Pr.)
- Oratores Attici. Ediderunt J. G. Baiterus et H. Sauppilus. Fascic. VII. Turici 1845. 4.
- A. Otto, De Aristophanis Nubium consilio. Neise 1814.
4. (Pr.)
- C. L. Paul, De M. Tull. Ciceronis Oratore. Thoruni 1844. 4. (Pr.)
- H. Pauly, Real-Encyclopädie der classischen Alterthums-wissenschaft. 57—72 Liefer. Stuttgart 1845—46.
8.

- F. G. T. Petrenz, *Observationes in Horatii Carminum aliquot locos.* Gumbinnen 1844. 4. (Pr.)
- Pfefferkorn, *De eloquentia apud Romanos.* Part. I. Königsberg 1844. 4. (Pr.)
- Plutarchi Vitae. Secundum codices Parisinos recognovit Th. Doehner. Graece et Latine. Vol. I. Parisiis 1846. 8mai.
- E. F. Poppo, *Betantii Lexici Thucydidei Suppl.* 1. Frankfurt a. D. 1845. 4. (Pr.)
- S. L. Povelsenii *Emendationes locorum aliquot Homerorum.* Hauniæ 1846. 8.
- Den danske Psalmedigtning, 6te—12te Hefte. Kbhvn. 1845—46. 8.
- Pünning, *Ueber das Lateinische in der deutschen Sprache.* Necklinghausen 1844. 4. (Pr.)
- Putiatycki, *Der polynomische Lehrsatz für beliebige Exponenten.* Lissa 1845. 4. (Pr.)
- C. F. Rankii *De Nubibus Aristophanis epistola.* Berlin 1844. 4. (Pr.)
- Regussabs = Oversigt for Aaret 1844 over samtlige Stats-Indtægter og Udgifter. Kbhvn. 1846. 4.
- Rehdantz, *Specimen libri "Vitae Iphicratis Chabriae Timothei Atheniensium."*, Berlin 1844. 4. (Pr.)
- L. L. Reumert, *De auscultatione obstetricia.* Hauniæ 1845. 8.
- J. Richardt og T. A. Becker, *Prospecter af danske Herregaarde.* II, 2—4; III, 1. Kbhvn. 1845—46. Tverfol.
- A. Richter, *Ueber die Antigone des Sophokles.* Elbing 1844. 4. (Pr.)
- Richter, *Zur Würdigung der Aristophanischen Komödie.* Berlin 1845. 4. (Pr.)
- F. A. Rigler, *Annotatt. ad Tibullum.* Part. III. Potsdam 1844. 4. (Pr.)
- C. Ritter, *Die Erdkunde von Asien.* Bd. VIII, 1ste Abth. Berlin 1846. 8.
- Th. Roeper, *Lectiones Abulpharagianae. Ad Graecarum litterarum historiae locos nonnullos illustrandos.* Fasc. 1. Gedani 1844. 4. (Pr.)
- E. P. Rosendahl, *Indbydelseskrift til den off. Examen i Nykjøbing Cathedralsskole.* Nykjøbing 1845. 8.
- J. G. Rothmann, *Zwei Proben aus einer Vorschule zur griechischen Tragödie.* Torgau 1844. 4. (Pr.)

- J. Rogind, Om den formale Dannelse. Aarhus 1845. 8. (Pr.)
- H. T. Röttcher, Ueber Lord Byrons Manfred. Bromberg 1844. 4. (Pr.)
- Nährmund, Probe einer Uebersetzung des Wolframschen Parzival Potsdam 1845. 4. (Pr.)
- F. H. Rump, Einige stereometrische Aufgaben. Coesfeld 1845. 4. (Pr.)
- Sause, Ueber S. Cleemanns Schulschriften. Guben 1845. 4. (Pr.)
- J. W. Scheibert, Leitfaden für den Unterricht in den Elementen der Botanik. Elbing 1845. 4. (Pr.)
- Schellbach, Mechanische u. mathematische Probleme. Berlin 1845. 4. (Pr.)
- S. G. Schirlitzii De M. Tull. Ciceronis Philippica Nona Diss. Wetzlar 1844. 4. (Pr.)
- W. G. Schirlig, Die deutschen Waffennamen. Stargard 1844. 4. (Pr.)
- H. Schmidt, Der classische Sprachunterricht auf den Gymnasien. Wittenberg 1844. 4. (Pr.)
- G. Schneemann, Rerum Trevericarum Comm. I. Trier 1844. 4. (Pr.)
- Fr. Schneider, Die Würde der Schlosshauptleute im Herzogthum Preussen. Tilsit 1844. 4. (Pr.)
- Fr. Schneider, De Ciceronis Fragmentis. Spec. V. Trzemesno 1844. 4. (Pr.)
- C. Schönborn, Beiträge zur Geschichte der Schule und des Gymnasiums zu St. Maria Magdalena in Breslau. II. Breslau 1844. 4. (Pr.)
- Schönemann, Grundzüge einer allgemeinen Theorie der höheren Congruenzen. Braudenturg 1844. 4. (Pr.)
- J. F. Schouw, Danst Ugeffrist. Nr. 175—208. Kbhvn. 1845—46. 8.
- E. Schrader, Etymologica. Stendal 1845. (Pr.)
- Schramm, Quaestionum de locis nonnullis legum Platonicarum partic. II. Breslau 1844. 4. (Pr.)
- G. A. Schroeder, De praecisis iurandi formis Graecorum et Romanorum. Marienwerder 1845. 4. (Pr.)
- F. G. Schulze, Die Erziehungstheorie des Aristoteles. Naumburg a. S. 1844. 4. (Pr.)
- J. R. G. Schütt, Die nordische Sage von den Bölfungen und Ginfungen. Husum 1845. 4. (Pr.)

- C. Schütz, Der Kampf Arjunas mit dem Kiräten. Ges. 1 & II. Aus dem Sanskrit übersetzt. Bielefeld 1845. 4. (Pr.)
- H. Schüg, Das Siegerländer Sprachidion. Siegen 1815. 4. (Pr.)
- F. Schwübbe, Diss. de gentium cognitione dei. Paderborn 1811. 4. (Pr.)
- M. Seidel, Adnotationes ad Livii locos aliquot. Glogau 1844. 4. (Pr.)
- H. P. Selmer, Kjöbenhavn's Universitets Aarbog for 1844. Kbhvn. 1845. 8.
- R. Seyffert, Loci aliquot in Taciti Agricola emendati et illustrati. Kreuznach 1845. 4. (Pr.)
- C. Silber, Versuch über den gothischen Dativ. Naumburg a. S. 1845. 4. (Pr.)
- P. Spiller, Ideen zu einer Organisation des Schulwesens. Posen 1845. 4. (Pr.)
- A. Steen, Begyndelsesgrunde i den mathematiske Geographi. Kbhvn. 1845. 8.
- — De vi et natura infiniti mathematici. Haunia 1845. 4.
- J. J. S. Steenstrup, Undersögelser over Hermaphroditismens Tilværelse i Naturen. Kbhvn. 1845. 4. (Pr.)
- H. Stephani Thesaurus Graecae linguae. Vol. V fasc. 6; Vol. VI fasc. 5. (Nr. 36—37). Parisiis 1845. Fol.
- R. Sternii Symbolae ad Grammaticam Romanorum poeticam. Hammone 1845. 4. (Pr.)
- Stieve, Ueber die Ruthardt'sche Methode. Münster 1811. 4. (Pr.)
- A. Stinner, De Latini sermonis in copulandis sententiis brevilquentiae quodam genere. Oppeln 1845. 4. (Pr.)
- B. Storm, Efterretninger om Horsens lærde Skole for Skoleaaret 1844—45. Horsens 1845. 8. (Pr.)
- Täglichsbeck, Beiträge zur Geschichte des Turnwesens. Brandenburg 1845. 4. (Pr.)
- Teetzmann, De baptismo ad Matth. 28, 18—20. Magdeburg 1845. 4. (Pr.)
- C. Theiss, Diss. de bello Cyprio. Nordhusae 1844. 4. (Pr.)
- Theocritus, Bion, Moschus, recognovit C. Fr. Ameis. Nicander, Oppianus, Marcellus Sideta

de Piscibus, Poeta de Herbis, recognovit F. S. Lehrs. Phile Iambi de proprietate animalium, ex codd. emendarunt F. S. Lehrs et Fr. Dübner. Graece et Latine. Parisiis 1846. Smai.

- A. Thiers, Histoire du Consulat et de l'Empire. Tome I. Bruxelles 1845. 8.
- C. A. Thortsen, Efterretninger om Randers lærde Skole for Skoleaaret 1844—45. Randers 1845. 8. (Pr.)
- S. B. Thrige, De Bremiske Erkebiskops Bestræbelser for at vedligeholde deres Høihed over den nordiske Kirke. Kbhvn. 1845. 8. (Pr.)
- P. H. Tregder, Haandbog i den Græske og Latinske Litteraturhistorie. Kbhvn. 1845. 8.
- L. Trossii de codice, quo amplissimus continetur Phaedri paraphrastes, epistola. Hammone 1844. 8.
- J. Uhdolph, Versuch zur Theorie des Sehens. Glogau 1845. 4. (Pr.)
- W. J. Better, Beiträge zu der Geschichte der Kirchenverbesserung in der Niederlausiz. 4te Abth. Luckau 1845. 4. (Pr.)
- J. A. Voigt, Nugarum grammaticarum part. I. (ad Horatium). Halle 1844. 4. (Pr.)
- C. C. C. Völker, Comm. de C. Cornelii Galli vita et scriptis. Part. II. Elberfeldiae 1844. 8.
- C. Vorwerck, Beitrag zur Geschichte von Soest. Soest 1844. 4. (Pr.)
- W. Wachsmuth, Hellenische Alterthumskunde. 2te Ausg. II, 7—8 Hft. Halle 1845—46. 8.
- H. Waldmann, Ueber die Verantwortlichkeit der Schule für das sittliche Gedeihn ihrer Zöglinge. Heiligenstadt 1845. 4. (Pr.)
- Wassmuth, Platonis de virtute doctrina. Saarbrücken 1845. 4. (Pr.)
- N. A. Weichert, Quaestionum Lyeurgearum specimen. Breslau 1844. 4. (Pr.)
- R. Weierstrass, Ueber die socratische Lehrmethode. Deutsch-Grone 1845. 4. (Pr.)
- F. Weiland, C. Marii VII Cos. Vita. Berlin 1845. 4. (Pr.)
- H. Weissenborn, Hellen. Beiträge zur genaueren Erforschung der altgriechischen Geschichte. Jena 1844. 8.
- H. Werther, Die circensischen Spiele der Römer. 2te Abth. Herford 1844. 1. (Pr.)

- N. L. Westergaard, Kortfattet Sanskrit Formlære.
b) Sanskrit Læsebog med tilhørende Ordsamling.
Kbhvn. 1846. 8.
- H. R. Witte, Efterretninger om Ronne lærde og Realskole for Skoleaaret 1844—45. Kbh. 1845. 8. (Pr.)
- Wicher, Ueber den Unterricht in der Mathematik auf den Gymnasien. Lauban 1845. 4. (Pr.)
- Wichert, Beitrag zur Culturgeschichte Hispaniens. 1r. Th. Königsberg 1845. 4. (Pr.)
- J. W. Wiehe, Græsk Accentlære. Odense 1845. 8. (Pr.)
- Fr. Wimmer, Lectiones Theophrasteae. Breslau 1844. 4. (Pr.)
- R. Winkler, De Graecorum vetere cum lingua tum pronunciatione disputatio. Breslau 1844. 4. (Pr.)
- J. H. Wytttenbach, Mittheilungen aus der Geschichte von Trier im 3ten Decenn. des 18ten Jahrlh. Trier 1845. 4. (Pr.)
- F. Zander, De vocabulo *AYO* Dissert. II. Königsberg 1845. 4. (Pr.)
- Ziemann, Ueber die Einheit des Unterrichts in Realschulen. Halle 1844. 4. (Pr.)
- H. C. Ørsted, Oversigt over det Kgl. danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger i 1845 Nr. 5—8. Kbhvn. 1846. 8.
- 25 Programme der Gymnasien zu Aachen, Brandenburg, Brieg, Culm, Deutsch-Crone, Dortmund, Esberfeld, Erfurt, Görlitz, Greifswald, Hamm, Hirschberg, Köln, Königsberg, Kreuznach, Lauban, Liegnitz, Pilsa, Merseburg, Minden, Münsterfeld, Posen, Salzwedel, Schweidnitz, enthaltend Schulnachrichten, Schulreden und dergl. 1844. 4.
- 20 Programme der Gymnasien zu Aachen, Berlin, Breslau, Effen, Glatz, Görlitz, Greifswald, Gumbinnen, Leobschütz, Magdeburg, Münsterfeld, Neu-Stettin, Salzwedel, Schweidnitz, Stargard, Züllichau, ähnlichen Inhalts. 1845. 4.
-

Den offentlige Examen
i
Slagelse lærde Skole

for Aaret 1846

foretages i følgende Orden:

Lørdagen den 19de September.

- 9—1. De 3 øverste Classer: Latinsk Stil og Oversættelse.
9—1. I Cl.: Dansk Stil.
3—6. De 3 øverste Cl.: Dansk Stil.
3—6. I Cl.: Latinsk Stil.

Mandagen den 21de September.

- 9—11. IV Cl.: Latin.
11—1. II Cl.: Græsk.
3—6. IV Cl.: Dansk, Tydsk og Fransk.

Tirsdagen den 22de September.

- 9—11. IV Cl.: Græsk.
9—11. II Cl.: Tegning.
11—1. III Cl.: Latin.
3—6. IV Cl.: Historie og Geographie.
3—6. II og I Cl.: Regneprøve.

Onsdagen den 23de September.

- 9—12. IV Cl.: Arithmetik og Geometric.
9—11. I Cl.: Tegning.
12—1. IV og III Cl.: Gymnastik.
3—4. IV Cl.: Hebraisk.
4—6. IV Cl.: Religion.

Torsdagen den 24de September.

- 9—11. III Cl.: Græsk.
11—1. I Cl.: Historie og Geographie.
3—6. II Cl.: Religion og bibelsk Historie.

Fredagen den 25de September.

- 9—12. III Cl.: Arithmetik og Geometric.
 12—1. I Cl.: Dansk.
 3—6. II Cl.: Historie og Geographie.
 3—6. III Cl.: Regneprove.

Lørdagen den 26de September.

- 9—10½. III Cl.: Hebraisk.
 10½—1. III Cl.: Religion og bibelsk Historie.
 3—6. II Cl.: Dansk og Tydsk.

Mandagen den 28de September.

- 9—12. II Cl.: Arithmetik og Geometric.
 12—1. II og I Cl.: Gymnastik.
 3—6. III Cl.: Tydsk og Fransk.

Tirsdagen den 29de September.

- 9—11½. II Cl.: Latin.
 11½—1. III Cl.: Dansk.
 3—4½. I Cl.: Latin.
 4½—6. I Cl.: Religion og bibelsk Historie.

Onsdagen den 30te September.

- 9—1. III Cl.: Historie og Geographie.
 3—4½. II Cl.: Fransk.
 4½—6. I Cl.: Tydsk.

Fredagen den 2den October afholdes Censuren.

Mandagen den 5te October bestemmes til Prove for de Disciple, som ere anmeldte til Optagelse i Skolen.

Tirsdagen den 6te October foretages Translocationen, hvorpaa Underviisningen samme Dag tager sin Begyndelse.

Disciplenes Fædre og Foresatte samt andre Skolens og Videnskabernes Belyndere indbydes herved til at bære denne Examen's mundtlige Deel med deres Nærværelse.

Slagelse den 23de August 1846.

C. W. Elberling.

